

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านกล้วย หมู่ 2

ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวทองปลิว โชนจอหอ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

นางสาวทองปลิว ไขนจอหอ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านกล้วย หมู่ 2 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง, 137 หน้า

บทคัดย่อ

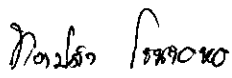
สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนบ้านกล้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ที่ต้องการให้ผู้ทำการศึกษาศึกษาทราบ และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านกล้วย การบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ประการสามารถลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพของสมาชิก และสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ.2545 รวมระยะเวลาในการดำเนินการ 10 เดือน ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคคลต่าง ๆ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และข้อมูลมือสอง

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกล้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งมี นักศึกษากองทุนในหมู่บ้านเป็นผู้ทำการประเมิน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านกล้วยได้ประสบความสำเร็จตั้ง วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในรายละเอียดในบทที่ 1 ก็เนื่องมาจากความสามารถในการดำเนินงาน บริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุน ที่มีความตั้งใจในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ตัวเองได้รับมอบหมาย และสมาชิกมีความรับผิดชอบในการชำระคืนเงิน และสมาชิกผู้กู้เงินมีการรวมตัวกันในการประกอบอาชีพเกษตร ค้าขาย เลี้ยงปลา ปลูกผัก ซึ่งเป็นความเข้มแข็งของหมู่บ้านที่มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันภายในหมู่บ้าน จากความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ในอนาคต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

(นางสาวทองปลิว ไขนจอหอ)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

คณะกรรมการสอบ

 อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 (รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

ประธาน

 (รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

กรรมการ

 (อาจารย์วิฑริช โมที)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

 คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๗. 7 ๒๕๔๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความร่วมมือและความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัยทุกท่านไว้ ณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- รองศาสตราจารย์ ดร.องค์กร อินทร์มพรรย์
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- อาจารย์สุรียา สมุทคุปต์ ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไช้มุกด์ ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- รองศาสตราจารย์ ดร.ไท ทิพย์สุวรรณกุล ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง อาจารย์ที่ปรึกษา
- นางสาวจันทร์เพ็ญ ประกำแหง ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษา
- นางสาวปาริชาติ สุรบถจิตวงศ์ พัฒนาการตำบล
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณชาวบ้านกัว้วยทุก ๆ คนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมาจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

(นางสาวทองปลิว โชนจอหอ)

บัณฑิตกองทุน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กันยายน 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	6
3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง.....	7
4. แบบคำขอเงินทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง.....	7
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
7. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบซีพีพี โมเดล(CIPP Model).....	11
8. การวิเคราะห์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตาม โครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพ.....	12
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ.....	14

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

- 1. วิธีการประเมินโครงการ..... 17
- 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....22
- 3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....22
- 4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ26
- 5. การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 28
- 6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....32

บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ

- 1. ผลการประเมินบริบทชุมชน..... 36
- 2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....54
- 3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้..... 58
- 4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ..... 59
- 5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ..... 61

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

- 1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ..... 63
- 2. วิธีดำเนินการ.....63
- 3. ผลการดำเนินการ..... 64
- 4. อภิปรายผล.....64
- 5. ข้อเสนอแนะ..... 65

บรรณานุกรม.....66

ภาคผนวก.....68

- ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....69
- ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านกด้วย.....105
- ภาคผนวก ค แบบ กทบ.1 – กทบ.2.....112
- ภาคผนวก ง แบบคำขอผู้เงินกองทุนบ้านกด้วย.....124
- ภาคผนวก จ ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....131
- ภาคผนวก ฉ แผนที่หมู่บ้านกด้วย.....133
- ภาคผนวก ช ตารางการชำระเงินกู้กองทุนบ้านกด้วย.....135

ประวัติผู้เขียน.....137

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แผนภูมิแสดงเมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่า.....	12
2. แผนภูมิแสดงความคิดพื้นฐานของการประเมินของสศฟเฟิลบีม.....	18
3. แผนภูมิแสดงการใช้ชีพีโมเดลประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้าน.....	20
4. แผนภูมิแสดงวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร.1 – บร.12.....	30

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงวิกฤตความยากจนของไทยในช่วงปี 2535-2544.....	37
2. เส้นความยากจนสัดส่วนและจำนวน.....	38
3. จำนวนคนจนมาก จนน้อย เกือบจน.....	38
4. สัดส่วนคนจนจำแนกตามภูมิภาค.....	39
5. จำนวนคนจน จำแนกตามอาชีพ พ.ศ.2537- พ.ศ.2541.....	39
6 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและสาขาเศรษฐกิจหลัก.....	41
7. ดัชนีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมหภาค.....	42
8. พื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย.....	43
9. ความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของภาคต่าง ๆ.....	43
10. สถานการณ์มลพิษทางน้ำปี 2539 –2541.....	44
11. อัตราการเกิดคดี(จำนวนรายต่อประชากร 100,000 คน).....	44
12. การกระจายร้อยละของจำนวนหนี้สิน โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวจำแนกตาม วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและภาค พ.ศ.2542.....	45
13. การมีงานทำและการว่างงาน ปี 2539-2542.....	46
14. จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามพื้นที่.....	46
15. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนก ตามลักษณะของประชากร.....	49
16. แหล่งน้ำและการใช้น้ำ.....	51

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากสภาพในปัจจุบันประเทศไทยได้ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจอย่างหนัก ซึ่งเป็นเหตุให้ประชาชนมีความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน แต่การพัฒนาประเทศเราจะมุ่งเน้นเพียงแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดความอ่อนแอในสังคมชนบททำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหาคความยากจน จึงต้องปรับกระบวนการทัศน์โดยการสร้างรากฐานในระดับล่างให้เข้มแข็ง คือยึดหมู่บ้านเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้มองเห็นความสามารถทักษะ จากการทำงานของชาวบ้าน จึงได้กำหนดนโยบายกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นนโยบายของพรรคไทยรักไทย ซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2544) เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาคความยากจน จึงได้มอบเงินจำนวน 1 ล้านบาทให้ทุกหมู่บ้านจำนวน 74,881 หมู่บ้าน เป็นเงินทั้งสิ้น 74,881 ล้านบาท (คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544)

บ้านกล้วยหมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ก็เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท และได้รับจัดสรรเงินเป็นที่ยอมรับ เพื่อให้ประชาชนนำเงินไปบริหารจัดการระบบเงินกองทุน 1 ล้านบาทด้วยตนเอง เพื่อเป็นแหล่งเงินลงทุนในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย สร้างงานในชุมชน และมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และยังเป็นการศึกษากองทุนของหมู่บ้านว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ จึงได้มีการจัดทำสารนิพนธ์เพื่อศึกษาและประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งเป็นผู้ที่ประจำอยู่ในหมู่บ้านเขียนเรียบเรียงเป็นรายงานในรูปแบบของ " สารนิพนธ์ (Substantive) " เพื่อต้องการให้ทราบถึงความสำเร็จและข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุงของหมู่บ้าน และยังเป็นได้การพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินกองทุนหมู่บ้านกล้วย ที่ได้รับจัดสรรเงินดังกล่าวแล้ว ซึ่งการประเมินในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่ควรศึกษาค้นคว้า ไปนี้เน้นการ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น

1. เพื่อศึกษาความสามารถของคณะกรรมการ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกล้วย หมู่ 2
2. เพื่อศึกษากองทุนหมู่บ้านกล้วย มีการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกผู้กู้ และสร้างความเข้มแข็ง ความสามัคคีในหมู่บ้านกล้วย
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการบริหารจัดการกองทุน และหลังการจัดตั้งกองทุน

3. กรอบความคิดทฤษฎี

ในการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ก็ต้องได้อาศัยการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเสนอ ซึ่งในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ สิ่งที่จะต้องพิจารณาในการจัดทำสารนิพนธ์ก็คือการได้เก็บรวบรวมข้อมูล การลงพื้นที่และการสังเกตต่าง ๆ ก็เพื่อต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน และวิเคราะห์ถึงที่เราต้องการทราบ เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ก็ต้องอาศัยกรอบความคิดทฤษฎีของนักประเมินด้วยกัน คือ

แนวคิดและรูปแบบของการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam 's CIPP Model) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ (หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 91) โดยมีอักษรย่อดังต่อไปนี้

C ย่อมาจาก Context บริบทของหน่วยระบบ

I ย่อมาจาก Input ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก process กระบวนการของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Product ผลผลิตของหน่วยระบบ (ชุดวิชาสารนิพนธ์ 2545:20)

ซึ่งแนวทางของ สตัฟเฟิลบีม ก็จะประเมินตั้งแต่สภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและเข้าสู่กระบวนการ เพื่อนำมาซึ่งการตัดสินใจเพื่อหาผลที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดี เช่นเดียวกับการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ก็อาศัยแนวคิดทฤษฎีของนักประเมินเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งการประเมินโครงการกองทุนเงิน 1 ล้านบาทก็ต้องอาศัยการประเมินตั้งแต่สภาวะแวดล้อม และปัจจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นกระบวนการในการจัดทำเพื่อต้องการทราบผลที่เราประเมิน

4. วิธีดำเนินการ

เป็นการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอน ดังนี้-

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร หนังสือระเบียบกองทุนต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2 ค.จ.อ.หอย

- โดยการสัมภาษณ์ จากคณะกรรมการ ประธาน กองทุน ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการได้มาซึ่งการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2

- โดยการสังเกต การทำงานของคณะกรรมการ ความสนใจของชาวบ้านที่มีต่อกองทุน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เพราะจะได้จากการพูดคุยจากชาวบ้านและข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่เล่าสู่กันฟัง ตามทัศนคติ

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านกล้วย กำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

- กำหนดกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างเพื่อจะได้กำหนดตัวชี้วัด และตัวแปรต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบ บร.1- บร.12 ที่ได้จากการสัมภาษณ์, สังเกต ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 5 ประมวลผลและวิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูลตาม บร.1 - บร.12

ขั้นตอนที่ 6 ลงมือจัดทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

เมื่อได้ทราบถึงขั้นตอนในการจัดทำสารนิพนธ์แล้ว ต่อไปก็จะ ได้ทราบถึงผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการประเมิน โครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ได้ทราบและเข้าใจกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกล้วย

2. ได้ทราบถึงการเงินกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้านกล้วยว่ามีการลงทุน สร้างงานสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกผู้กู้ และสร้างความเข้มแข็ง ความสามัคคีในหมู่บ้านกล้วย มากน้อยเพียงใด

3. เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการบริหารจัดการกองทุน และหลังการจัดตั้งกองทุน ว่ามีปัญหาอะไรบ้างเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกองทุนของหมู่บ้านกล้วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำสารนิพนธ์ ครั้งนี้ ผู้จัดทำได้เรียบเรียงเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2 ตำบลจอยหอย คือหมู่บ้านที่ผู้จัดทำได้เลือกมาเป็นกรณีศึกษาซึ่งหลักการที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบ การประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการประเมินประสิทธิภาพ การบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ(ถ้ามี ได้แก่ หลักวิชา หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งนักศึกษานำมาใช้ในการศึกษาวิจัย หรือ แก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน)

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลได้มีนโยบายเร่งด่วน ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ตำบลบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ ให้ประชาชนในชุมชนและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็ก และยังเป็นการสร้างกระบวนการให้แก่ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังเป็นการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนให้มีการบริหารจัดการการเงินกองทุนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ

1. เสริมสร้างควมมีสำนึกความเป็นชุมชน
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้านคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชา
สังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้นั้น ก็ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. ความพร้อมที่จะจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
2. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางหมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางใน
การพัฒนา
4. การติดตามประเมินผลตัวชี้วัดประสิทธิภาพกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เพื่อเป็นทางส่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับกองทุน พัฒนาอาชีพ สร้าง
งาน สร้างรายได้
2. ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนให้มีการบริหารจัดการเงินกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อ
แก้ปัญหา
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ
5. เสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ก)

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้.-

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ พ.ศ.2544
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ พ.ศ.2544 (เพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2544)
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งกอง
ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งกอง
ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 (เพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2544)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544ประกอบด้วยดังต่อไปนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบ ดังนี้.-

- ให้มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีชื่อย่อว่า " กทบ. "
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระคราวละสองปี อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นตำแหน่งเมื่อ ดาย ลาออก นुकคดล้มละลาย มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง นुकคดไร้ความสามารถ ค้อง โทษโดยคำพิพากษา เป็นต้น
- การประชุมคณะกรรมการต้อง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก
- คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย จัดตั้งแนวทางทางการบริหาร กำหนดแผนจัดหา และจัดสรรเงินทุน จัดทำร่างกฎหมาย ออกกฎระเบียบข้อบังคับ การรับ-จ่ายเงิน แต่งตั้งคณะกรรมการ ออกระเบียบคำสั่งต่าง ๆ

(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ก)

2.2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ
- ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ
- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบนโยบาย
- ประสานงานกับส่วนราชการ
- จัดสนับสนุน ประชุมอบรมบุคลากร
- พิจารณาความเห็นต่อคณะกรรมการ
- รายงานผลต่อคณะกรรมการในส่วนบริหารกองทุน
- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี
- ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ก)

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่

1. ต้องมีครัวเรือนสามในสี่ครัวเรือนทั้งหมดที่ร่วมประชุม
2. การคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้-

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. บรรลุนิติภาวะ (20 ปีบริบูรณ์)
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน

และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษา
6. ไม่เคยเป็นผู้ต้องโทษคดีเสพติด
7. ไม่เคยถูกให้ออกปลดออก หรือไล่ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ก)

และแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง(กทบ.1)

(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ค)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อต้องการให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้-

1. สร้างจิตสำนึกกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ติดตามตรวจสอบเพื่อให้กองทุนสู่ความยั่งยืน
2. เลือกคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน โดยทุกคนร่วมกันทำ
3. ความพร้อมในการจัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อคัดเลือกกรรมการแล้วประชาชนร่วมกัน

จัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุน โดยชอบธรรม

4. เมื่อจัดตั้งกองทุนและจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์กองทุนแล้ว คณะกรรมการและสมาชิกต้องดำเนินตามกติกาที่ตั้งไว้

5. การขอรับเงินจัดสรรเมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งแล้ว โดยขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเปิดบัญชีกับธนาคาร เพื่อรับจัดสรรเงินจากรัฐบาล (ดังรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ก)

แบบฟอร์มคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง(กทบ.2)
(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ค)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากที่รัฐบาลมีนโยบายมอบเงินให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และยังเป็นการส่งเสริม อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชนและบ้านกด้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ก็เป็นหนึ่งในหมู่บ้านในโครงการกองทุน 1 ล้านบาทที่ได้จัดตั้ง และได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และปล่อยให้สมาชิกได้จัดทำโครงการขอกู้เงินไปเพื่อพัฒนาอาชีพของแต่ละครอบครัว การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านก็ด้วยก็ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น คณะกรรมการ สมาชิก และที่สำคัญ ระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกด้วย หมู่ 2 ซึ่งได้กำหนดระเบียบไว้ ดังนี้.-

1. ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งกองทุน เลขที่ 46 หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30310

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิก
- 2.2 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.3 ส่งเสริมสมาชิกรู้จักออม เสียสละ ช่วยเหลือกัน
- 2.4 ช่วยเหลือสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพ
- 2.5 เพื่อเป็นกองทุนสมทบสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน

3. แหล่งที่มาของกองทุนประกอบด้วย เงินและทรัพย์สิน ดังนี้.-

- 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 3.2 เงินกู้ยืม
- 3.3 ดอกเบี้ย หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินกองทุน

3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

4. คุณสมบัติของสมาชิก

4.1 มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านกล้วยจอหอเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

4.2 มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 65 ปี

4.3 เป็นผู้ประกอบสัมมาอาชีพ นิสัยดีงาม สนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4.4 เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน

4.5 ไม่เป็นผู้วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ

หรือล้มละลาย

4.6 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเข้าเป็นสมาชิกฉาบปกิจกองทุนทุกคน

5. การสมัครเป็นสมาชิก

5.1 ยื่นคำขอเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการ

5.2 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก

จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าทันทีที่คณะกรรมการ โดยสมาชิกรายละ 20 บาท ชำระที่คณะกรรมการที่พิจารณารับเข้า

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออกของสมาชิก ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน และถ้าต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ ต้องครบกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ลาออก

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมมีมติ ให้ออกเสียงคะแนน 2 ใน 3 ของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม

6.5 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุ

6.6 มีคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4.

(ดังรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ข)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้นคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. สมาชิกที่มีความประสงค์จะกู้เงินกองทุนจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์แล้วยื่นคำขอต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาเงินกู้

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน สองหมื่นบาทหากกรณีมีมติอนุมัติเงินกู้เกินกว่าจำนวนให้คณะกรรมการเรียกประชุม แต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
3. มีการอนุมัติเงินกู้ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมนำสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินและรายละเอียดแจ้งให้ผู้กู้และธนาคารทราบ
4. คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน
5. คณะกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน
6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา
7. กรณีผู้กู้ผิดสัญญาให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับ ตามระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้
8. หากผู้กู้ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมให้คณะกรรมการยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ยได้ทันที

การพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้านกล้วย มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1. สมาชิกยื่นกู้เงินต่อคณะกรรมการ โดยจัดทำโครงการระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้ให้ชัดเจน และเสียค่าธรรมเนียมรายละเอียด 30 บาท
2. สมาชิก 1 รายขอกู้เงินได้ในวงเงิน ไม่เกิน 20,000 บาท หากเกินวงเงินดังกล่าวให้คณะกรรมการพิจารณาในที่ประชุมแต่ไม่เกิน 50,000 บาท
3. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุน ตามเงื่อนไขที่กำหนด
4. วงเงินตั้งแต่ 1,000 บาทแต่ไม่เกิน 15,000 บาทให้สมาชิกค้ำประกันจำนวน 2 คน แต่สมาชิก 1 คนจะค้ำประกันได้ไม่เกิน 2 คน
5. วงเงิน 15,000 บาทขึ้นไปแต่ไม่เกิน 20,000 บาทให้ข้าราชการ หรือข้าราชการบำนาญ หรือลูกจ้างประจำ(ที่ยังไม่เคยหย่อนอายุราชการ) มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านค้ำประกัน 1 คน(ข้าราชการ 1 คนค้ำประกันได้ไม่เกิน 2 คน) หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่น โฉนดที่ดิน(ฉบับจริง) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารต้องมียอดเงินคงเหลือเกินกว่าจำนวนวงเงินกู้
6. เงินกู้ให้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในระยะเวลา 1 ปี โดยแบ่งชำระรายเดือน, ราย 3 เดือน, 6 เดือน , 1 ปี
(ตั้งรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ข)

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล(CIPP MODEL)

1. สตัฟเฟิลบีม (Stufferbeam s' CIPP Model) ได้สรุปรูปแบบการประเมินว่า " การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ " (หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 88) ซึ่งได้สรุปประเด็นที่จะประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับด้านแวดล้อม เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินพิจารณาความเหมาะสม ความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น จำนวนคน เงินทุน อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งเป็นการประเมินภายในโครงการ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดได้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) การประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ เพื่อเป็นการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้งานที่จะดำเนินการต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ คือ

1.3.1 การจัดทำนักประเมินกระบวนการเต็มเวลา

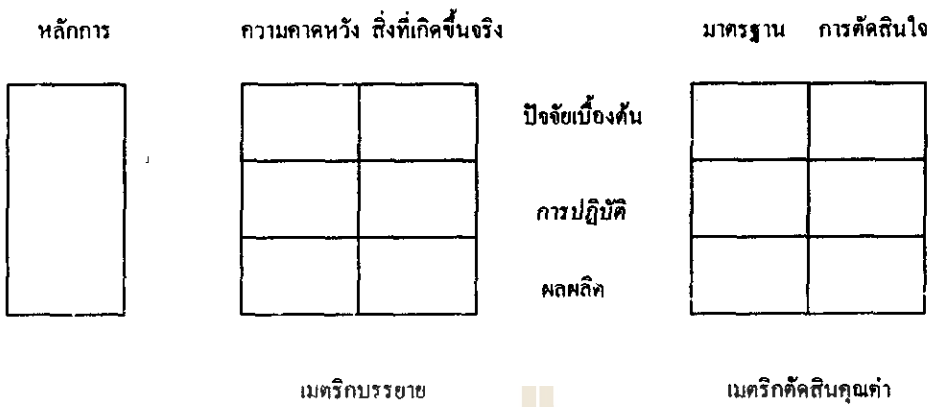
1.3.2 เครื่องมือที่เป็นสื่อ ในการบรรยายกระบวนการ

1.3.3 การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ

1.3.4 การปรับปรุงโครงร่างการประเมิน

1.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้น กับจุดประสงค์ของโครงการ เพื่อจัดและแปรความหมายของความสำเร็จ

2. สเตค (Stake 's Concepts and Model of Evaluation) ได้สรุปรูปแบบการประเมิน คือ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน โดยนำเสนอรูปแบบดังแผนภูมิ (หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2544 : 86)

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงเมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินใจคุณค่า

8. การวิเคราะห์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ

ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยที่ ต้องการจะสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกหมู่บ้านในประเทศไทยให้ได้รับอนุมัติและจัดตั้งกองทุนให้แล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง ด้านสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืนในอนาคต ข้างหน้า (จุลวิชาบุจฉา วิสัชนา กองทุนหมู่บ้าน, 2545)

บ้านกล้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ก็เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่ได้ทำการจัดตั้งกองทุนเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2544 และได้รับอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545 มีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน ประกอบไปด้วยประธานกองทุน รองประธาน เลขานุการ เสรฐฎีก ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน ซึ่งแต่ละตำแหน่งมีหน้าที่แตกต่างกันไป และได้จัดเวทีประชาคมร่างระเบียบเกี่ยวกับกองทุนของหมู่บ้านกล้วยแล้วเสร็จ จากการบริหารกองทุนก็เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และในขณะนี้สมาชิกกองทุนเงิน 1 ล้านบาทได้ยื่นโครงการขอกู้เงินเป็นที่เรียบร้อย ได้รับเงินไปเพื่อไปดำเนินกิจการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวไปบ้างแล้ว และยังรออนุมัติอีกจำนวนมาก ซึ่งการบริหารกองทุนหมู่บ้านกล้วยด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ที่พบ คือการส่งเงินล่าช้าของสมาชิกแต่ก็มีเพียงไม่กี่ราย ซึ่งคณะกรรมการก็ได้ให้ฝ่ายเร่งรัดหนี้สินติดตามไปแล้ว สมาชิกก็ได้นำเงินมาชำระที่คณะกรรมการ แต่บางคนก็ยังเพิกเฉย คณะกรรมการก็ได้เรียกเป็นเบี้ยปรับ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการก็มีบ้างนิดหน่อยคือ การที่กรรมการขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบ

หมาย ซึ่งมีไม่กี่คนที่ไม่ค่อยให้ความสนใจ ซึ่งประธานก็ได้เรียกประชุมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปก็จะนำเงินไปลงทุนด้านเกษตรกรรม ค้าขาย บริการ และอุตสาหกรรม เพื่อต้องการให้เกิดรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนของตนเอง และที่สำคัญก็เพื่อต้องการที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทางด้านผลกำไรและดอกเบี้ยนั้น ทางคณะกรรมการได้ร่วมกันจัดเวทีประชาคม โดยการจัดสรรผลกำไรที่เกิดขึ้นหลังจากที่เงิน 1 ล้านบาท ได้มีผลตอบแทน ซึ่งจะแบ่งเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ มอบทุนการศึกษาเด็ก และคนชรา คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มสตรี แม่บ้าน หักเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกองทุน และการศึกษาดูงานต่าง ๆ

จากโครงการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาลยังได้มีการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่ง เพื่อต้องการที่จะช่วยเหลือบัณฑิตที่ยังว่างงานให้มีงานทำ โดยให้นักศึกษากองทุนได้ไปประจำอยู่ที่หมู่บ้าน โดยให้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน การวิจัย และการประเมินผล โครงการตลอดจนการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งโครงการดังกล่าวก็มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งพาตนเองได้ โดยนักศึกษาต้องเข้าไปช่วยเหลือในการส่งเสริมการพัฒนา และติดตาม
2. เพื่อเสริมสร้างรายได้ สร้างโอกาสให้บัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้าน
3. เพื่อสร้างศักยภาพ และการศึกษابัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการเป็นการพัฒนาทรัพยากรชุมชน
4. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนของหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2 เป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการกองทุนที่ดี เพราะคณะกรรมการมีความตั้งใจที่จะทำงาน เพื่อบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และถ้าสมาชิกทุกคนมีความตั้งใจในการดำเนินกิจการที่ตัวเองทำอยู่ด้วยความตั้งใจ ก็จะช่วยให้สมาชิกมีความสามารถในการชำระเงินคืน เพื่อให้กองทุนจะ ได้มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพ ชาวบ้านทุกคนจะ ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัว และจะได้มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และอนาคตข้างหน้าประเทศไทยก็จะประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจ และสังคมต่อไปในอนาคต

9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

1. ชุมชาวจังหวัดชุมชุน

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน ชื่อพุทธาเศรษฐศาสตร์วัฒนา การทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่าง ๆ (อ้างแล้ว อภิชัย พันธเสน, 2545 : 544-570) ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเป็นครั้งแรก แก่นิติคมมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 มีข้อความว่า “ การพัฒนาประเทศต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกำไรของประชาชนในเบื้องต้นก่อน โดยวิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อม สมควรปฏิบัติแล้วจึงค่อย สร้างความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงในลำดับต่อไป ”

เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศเกี่ยวกับกองทุน 1 ล้านบาทที่ต้องการพัฒนา ประเทศให้สู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาประเทศในระดับรากหญ้าที่เป็น โครงการของรัฐบาล

เอกสารชุนชาวจังหวัดชุมชุน เป็นการประเมินส่งเสริมการดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสู่การพัฒนาเชื่อมโยงกองทุนกับ วิสาหกิจชุมชนให้เป็นเครือข่ายที่มีกองทุน หมู่บ้านสนับสนุนการทำงาน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนต่อไป

2. หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ

หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ หัวข้อที่ว่า “ กองทุนหมู่บ้าน ต้องเป็นมากกว่าการเงิน ” (ศนพ. ประเวศ วะสี, 2545 : 26)กล่าวว่า กองทุน หมายถึง ทุนการเงินล้วน ๆ แล้วก็ลงไปสู่เทคนิค วิธีว่าจะเอาเงินมาจากไหน บริหารอย่างไร ระบบบัญชีเป็นอย่างไร ฯลฯ ซึ่งกองทุนไม่ใช่ทุนทางการเงินอย่างเดียว แต่ประกอบด้วย

1. ทุนที่เป็นคนแต่ละคน คือ ทุนทางสังคมที่ชักชวนคนแต่ละคนมาเป็นกลุ่มหรือ สังคม
2. ทุนทางวัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
3. ทุนทางศีลธรรม คือ ความถูกต้องแห่งการอยู่ร่วมกัน เช่น ความเอื้ออาทร ความสุจริต
4. ทุนทางทรัพยากร คือ ดิน น้ำ ป่า อากาศ ที่มีการอนุรักษ์ และใช้อย่างเป็น

ธรรมชาติ

5. ทูทางปัญญา คือ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ โดยนำความรู้มาสังเคราะห์เป็นปัญญา และการจัดการ

6. ทูที่เป็นเงิน คือ การช่วยกันออมให้กระบวนการออม และการจัดการรวมทั้งเงินเป็นเครื่องกระตุ้น และส่งเสริมสร้างทุนที่ไม่ใช่เงิน 6 ประการ ดังกล่าวข้างต้น

3. ชุมวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา

(ดร. อุดม จำรัสพันธ์, และคณะ, 2545.) ได้กล่าวว่า เอกสารวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาตามกรอบข้อกำหนด การจัดการและการประเมิน โครงการจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ศึกษาในหลักสูตรนี้มีความตระหนักถึงการปฏิบัติงานในชุมชนท้องถิ่นให้มากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการออกไปศึกษาและเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำสารนิพนธ์ต่อไป

4. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

(ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, 2544 : 18-21) ได้สรุปบัญญัติ 10 ประการเกี่ยวกับกองทุน ไว้ว่า

1. ควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผู้นำชุมชน
2. ให้กองทุนเป็นเสมือนธนาคาร หรือกลุ่มออมทรัพย์ประจำหมู่บ้าน
3. เป็นการออมสม่ำเสมอ
4. พิจารณาความพร้อมของหมู่บ้าน
5. พิจารณาความพร้อมของบุคคลและครอบครัว
6. พิจารณาลักษณะที่อยู่แล้วเพื่อจัดการให้สอดคล้อง เพื่อเกื้อกูล
7. มีระบบตัวชี้วัดคุณภาพของกองทุน
8. มีการควบคุม ดูแลกันเองในหมู่บ้าน ระหว่าง ตำบล ระหว่างอำเภอ และจังหวัด
9. ใช้โอกาสปฏิรูประบบราชการแผ่นดินให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางจัดการ
10. ปูพื้นฐานสู่การเป็น “ ธนาคารประชาชนที่มีพลัง ”

5. ถอดรหัส “ กองทุน ” ระดับหมู่บ้าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยนำโดย รัตนา เจริญชัย ฝ่ายเผยแพร่งานวิจัย

เงื่อนไขปัจจัย ความสำเร็จ และล้มเหลว (นายสนั่น ใจมา) กล่าวว่า ความสำเร็จของการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เพราะพวกเราคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม พยายามปรับปรุงกฎเกณฑ์ให้เป็นที่พอใจทุกฝ่าย เน้นความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลการบริหารให้สมาชิกในชุมชนทราบ กำไรที่ได้

จากการบริหารงาน นำมาสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ ทำให้ทุกฝ่ายพอใจ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะเขาเน้นความสำคัญ เมื่อมีปัญหาก็นำมาหารือร่วมกันหาทางแก้ไขปรับปรุง

จากที่กล่าวข้างต้นเป็นตัวอย่างของกองทุนหมู่บ้าน ที่มีการบริหารจัดการที่ดี และประสบความสำเร็จ เพราะมีผู้นำดีและชาวบ้านทุกคนให้ความร่วมมือ จึงเป็นความเข้มแข็งของชุมชนที่จะนำไปสู่ความเจริญของประเทศในอนาคตต่อไปข้างหน้า

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีประเมินโครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินเป็นแนวความคิดที่จะต้องทำการประเมิน หรือเค้าโครงร่างในลักษณะที่มีการเชื่อมโดยสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นสิ่งที่แสดงภาพรวมของการประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการประเมิน โครงการ(หนังสือชุดวิชาการประเมิน, 2545 :83)

การประเมินมีอยู่อย่างหลากหลายรูปแบบ ตามแนวความคิดของนักประเมินแต่ละท่าน ดังนั้นในการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ นักประเมินได้จำแนกรูปแบบการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ แบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Base Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินเน้นการตรวจสอบผลที่คาดหว้งจะเกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2. รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการที่ทำให้ได้สารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบพิจารณาตัดสินใจ

3. รูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินใจคุณค่า (Value – Oriented Evaluation Model) การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่าหรือศรัทธาของสิ่งที่ได้รับการประเมิน (หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 :88)

ผู้ที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ สตรีฟเวน สเตก โพรวิส (Scriven 's Evaluation Ideologies and Model) กล่าวว่า การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจ เลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน โดยจำแนกการประเมิน 2 ประเภทคือ

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ คือ

- 1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) ประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนิน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

1.2 การประเมินผลรวม(Summative Evaluation) เป้าหมายคือผลผลิตที่โครงการสิ้นสุดแล้ว เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่น

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินไม่ได้มุ่งเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น

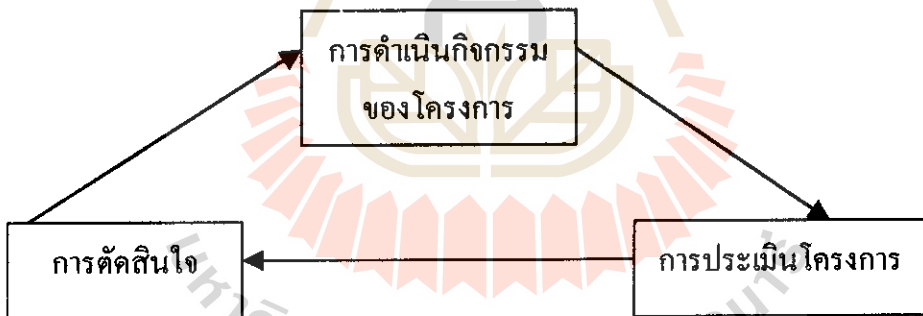
นอกจากนี้ สตรีเฟนเบมได้จำแนกการประเมินสิ่งที่ต้องประเมินเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่น จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ หรืออาจกล่าวว่าการประเมินว่าเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) การประเมินส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้บริการจากโครงการ

(หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2544 :87-88)

แนวคิดของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ให้ความหมายการประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงความคิดพื้นฐานของการประเมินของสต๊ฟเฟิลบีม

สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมิน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำไปเสนอผู้บริหาร

สต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบประเมินแบบซิพพ์โมเดล (CIPP Model) อักษรย่อดังต่อไปนี้

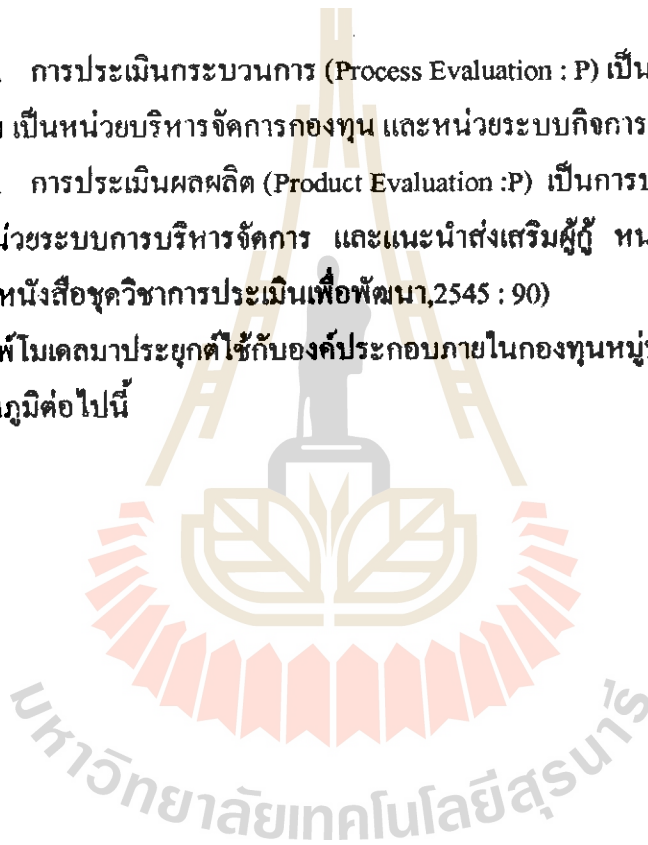
1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของท้องถิ่น ซึ่งความหมายของบริบท คือ สภาพแวดล้อม ที่อยู่รวม ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบบริหารการจัดการกองทุน และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ หรือเรียกว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นกระบวนการของหน่วยทั้งสองระบบ เป็นหน่วยบริหารจัดการกองทุน และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation :P) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ หน่วยระบบดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545 : 90)

เมื่อนำซิพพ์โมเดลมาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้าน สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงการใช้ชีพโมเดลประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยการ ประเมิน	องค์ประกอบของการประเมิน			
	บริบทชุมชน (C)	ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (P)	ผลผลิต (P)
ระดับหมู่บ้าน	C1 - ประวัติความเป็นมา ของหมู่บ้าน C2 - สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน C3 - สภาพเศรษฐกิจ สังคมของหมู่บ้าน C4 - วัฒนธรรม ประเพณี C5 - โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ C6 - ผู้นำชุมชน การรวม กลุ่ม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น C7 - โครงการพัฒนาที่ ผ่านมา C8 - ความเข้มแข็งของ ชุมชน	I1 - นโยบายรัฐบาล ระเบียบแนวทาง ปฏิบัติ จากส่วน กลาง I2 - การประชาสัมพันธ์ I3 - คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง I4 - คณะกรรมการกอง ทุน I5 - การเตรียมความ พร้อม/สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะ กรรมการ I6 - เงินกองทุน 1 ล้าน บาท I7 - เงินทุนสะสมอื่น ๆ I8 - บัญชีคดกองทุนหมู่บ้าน	PC1 - การจัดทำระเบียบ กองทุน PC2 - การจัดทำเอกสาร เพื่อขอขึ้น ทะเบียน กองทุน PC3 - ระบบบัญชีกองทุน PC4 - กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุน PC4.1 - การรับสมาชิก PC4.2 - การหมดสภาพ PC4.3 - ประเภท สมาชิก PC4.5 - การทำ ทะเบียน PC5 - กิจกรรมเกี่ยวกับ การกู้เงินกองทุน PC5.1 - การคัดเลือกผู้ PC5.2 - การจัดทำ เอกสาร PC5.3 - การโอน เงินให้ผู้ PC5.4 - การรับ ชำระหนี้ PC6 - การส่งเสริมการ ใช้เงิน PC6.1 - แนะนำวิธี การทำ ธุรกิจ PC7 - การตรวจสอบ การใช้เงิน	PD1 - จำนวนสมาชิก กองทุน PD2 - จำนวนผู้ที่ได้ เงินกู้ PD3 - ยอดเงินที่ให้ผู้ PD4 - จำนวนผู้ชำระ เงินกู้ตามกำหนด PD5 - ยอดเงินชำระคืน ตามกำหนด PD6 - กองทุนสะสม (ความเคลื่อนไหว) PD7 - การใช้เงินกู้ตาม วัตถุประสงค์ PD8 - ทิศนคติต่อกอง ทุน(กรรมการ, กิจกรรม ฯ) PD9 - การเกิดเครือข่าย องค์การเรียนรู้ PD10 - ความสามารถ ในการพึ่งตนเอง PD11 - ความเข้มแข็ง ของชุมชนเกิด จากกองทุน หมู่บ้าน

หน่วยการ ประเมิน	องค์ประกอบของการประเมิน			
	บริบทชุมชน (C)	ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (P)	ผลผลิต (P)
ระดับราย บุคคล(ผู้รู้)			PC8 - การจัดทำรายงาน ของคณะกรรมการ และเผยแพร่ผลการ ดำเนินงาน PC9 - การจัดสรรผล ประโยชน์ PC10 - การสร้างเครือข่าย การเรียนรู้โดยนัก ศึกษากองทุนและ กิจกรรมอื่นๆ	
	C9 - อาชีพเดิม(หลักและ รอง) C10 - สมาชิกในครอบครัว C11 - สภาพการอยู่อาศัย C12 - รายได้ของครอบครัว C13 - หนี้สินของครอบครัว	I9 - จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติ I10 - จำนวนเงินลงทุน นอกเหนือจากเงินกู้ I11 - สถานที่ในการ ประกอบอาชีพ I12 - วัสดุอุปกรณ์ I13 - ความรู้และทักษะ ในการประกอบ อาชีพ I14 - จำนวนแรงงาน I15 - วัตถุประสงค์	PC11 - การใช้จ่ายเงินกู้ PC12 - การหาความรู้เพิ่ม PC13 - การหาตลาด PC14 - การทำบัญชีใช้เงิน	PD12- ผลที่ได้ตาม วัตถุประสงค์ ของการกู้ PD12.1 - ผลโดย ตรง PD12.2 - ผลโดย อ้อม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการในการจัดทำสารนิพนธ์ประกอบด้วยวิธีการต่างๆ มากมายและเป็นสิ่งที่สำคัญในการทำสารนิพนธ์ คือ การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คืออะไร และทำไมต้องศึกษาดังต่อไปนี้

คำว่า **ประชากร** (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ต้องการศึกษาทำวิจัย ซึ่งในที่นี้ คือ บุคคล กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกล้วย ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุน และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนในหมู่บ้านกล้วย และคณะกรรมการกอง

คำว่า **กลุ่มตัวอย่าง** (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. วิธีการสุ่มจากประชากร
2. ขนาดตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างของประชากรบ้านกล้วยหมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 1,131 คน เป็นชาย 570 คน หญิง 561 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 218 ครอบครั้ว (ศักยภาพของชุมชนกับอนาคตของกองทุนเงินล้าน, 2545 : 10) ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ในการจัดทำสารนิพนธ์กลุ่มตัวอย่างนี้คิดจากร้อยละประมาณ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด (ดังตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างในภาคผนวกจ) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาประกอบไปด้วย

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกล้วย	จำนวน	15	คน
2. สมาชิกกองทุนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	"	70	คน
3. สมาชิกกองทุนที่ไม่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	"	91	คน
4. สมาชิกในหมู่บ้านกล้วยที่ไม่เป็นสมาชิก	"	80	คน
รวม		256	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวแปรตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินของกองทุนหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2 ในครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัด โดยอาศัยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือตามกรอบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล(CIPP Model) ดังที่กล่าวในวิธีการประเมิน โครงการมาแล้วนั้น ซึ่งเราจะได้นำมาศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ตัวแปร และตัวชี้วัด

ตัวแปร (Variable) คือ สิ่งที่ผู้ประเมินต้องการจะศึกษา สนใจที่จะวัดเพื่อให้ข้อมูลที่ต้องการแสวงหาความรู้ ความจริงและคำตอบ เพื่อตอบปัญหาในการศึกษานั้นๆ และตัวแปรยังสามารถแยกย่อยได้ คือ

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบไปด้วย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา การจัดชนชั้นทางสังคม ระดับความพึงพอใจ เจตคติ เป็นต้น

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบไปด้วยความคิดเห็น ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดง หรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาว่าจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์หรือไม่

โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

หน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบการจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A คือ ระบบการจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ ได้แก่
 - 1.1 ความยากจนของประเทศ
 - 1.2 นโยบายการพัฒนา อุตสาหกรรม และวิสาหกิจ ขนาดกลาง ,ย่อม
 - 1.3 ภาวะขาดดุลการค้าของประเทศ
 - 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
 - 1.5 ความเคียดแค้น และการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - 1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
 - 1.7 กำนันในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ
2. บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชน ได้แก่
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - 2.2 สภาพปัจจุบัน
 - 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
 - 2.4 ด้านวัฒนธรรม
 - 2.5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

- 2.6 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
- 2.7 ความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัดของหน่วย A

1. ตัวชี้วัดบริบท ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในข้อ 1
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านพัฒนาชุมชน
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิต
 - 4.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.2 ยอดเงินที่ให้ผู้กู้
 - 4.3 จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - 4.4 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.5 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.6 การเกิดกิจการใหม่ในท้องถิ่น
 - 4.7 กองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

หน่วยระบบ B

เป็นหน่วยกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วย ตัวชี้วัดดังนี้

1. ตัวชี้วัดบริบท แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทประเทศ

- 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น
- 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้ และครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้ และเครือญาติ
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ
 - 3.1 การทำกิจการดูวิถี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลลัพธ์
 - 4.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นตั้งของ
 - 4.3 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.4 ผู้กู้ได้ทำการด้วยเทคนิคที่ดี
 - 4.5 ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเอง
 - 4.6 ผู้กู้มีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

สรุปได้ว่า จากการประเมินโครงการดังกล่าว หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งต่างก็ต้องอาศัยผลผลิตซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นปัจจัยนำเข้า เช่นหน่วยระบบ A ก็ต้องอาศัยผลผลิตของหน่วยระบบ B เพื่อให้เกิดเป็นระบบซึ่งกองทุน 1 ล้านบาทจะสำเร็จดู่งได้ ด้วยคินั้นก็ต้องเริ่มตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า ตลอดจนกระบวนการและผลผลิตที่เกิดขึ้น และจะต้องมีความสอดคล้องเป็นไปในทางเดียวกัน

ในการประเมินโครงการนี้ก็ได้ทำการประเมินอยู่ด้วยกัน 2 ระบบ ซึ่งกองทุนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ก็ต้องอาศัย ความร่วมมือ ร่วมใจ ของคณะกรรมการ ตลอดจนสมาชิก ซึ่งจะเป็นตัวที่สามารถประเมินได้ว่ากองทุนหมู่บ้านนี้จะมีคามยั่งยืนมากน้อยเพียงใด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประเมินกองทุน ของบ้านกล้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้จัดทำได้นำเครื่องมือต่าง ๆ มาทำงานสารนิพนธ์ในครั้งนี้สามารถแบ่งออกได้ตามประเภท ดังนี้คือ

1. การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือที่ผู้ทำวิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำไปใช้สังเกตพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มคนช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง(หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 105) โดยผู้ทำวิจัยทำหน้าที่ในการวัดโดยใช้ หู ตา เป็นเครื่องมือในการติดตามสังเกตพฤติกรรมบุคคลกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการจดบันทึกข้อมูล เพื่อป้องกันการลืม และก่อนการบันทึกควรมีการตีความหมายของพฤติกรรมภายหลังการสังเกต แต่ไม่ควรตีความหมายในขณะที่ทำการสังเกต โดยจะต้องสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมที่ผู้ทำวิจัยต้องการศึกษา อาจใช้ความรู้สัญกติก หรือ ไม่ใช่ก็ได้ และควรมีการเตรียมวางแผนมีการซ้อมการสังเกต และควรใช้การสังเกตในช่วงสั้น และมีผู้ร่วมสังเกตอย่างน้อย 2 คน (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545 : 182)

รูปแบบการสังเกตประกอบด้วย

1.1 การสังเกตโดยตรง (Direct Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ทำวิจัยเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้วมาเล่าให้ผู้ทำวิจัยฟังภายหลัง

2. **การสัมภาษณ์** (Interview) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายที่ผู้ทำวิจัยกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยผู้สัมภาษณ์ที่ดีจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีมีการเตรียมการล่วงหน้า ควรใช้การพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และควรแจ้งวัตถุประสงค์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และในระหว่างที่สัมภาษณ์อาจใช้วิธีการอัดเทปได้ด้วยก็ได้

การสัมภาษณ์จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดรายละเอียดที่จะถามไว้อย่างชัดเจน

2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดเฉพาะประเด็นหลักที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ คำถามอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะต้องเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์

3. **การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ** ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย

3.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้กับข้อมูลจากตัวอย่าง โดยทำเครื่องหมาย ใช่-ไม่ใช่ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย มี-ไม่มี เป็นต้น

3.2 แบบสำรวจ (Inventory) คล้ายกับ Checklist แตกต่างกันเพียงแบบสำรวจจะถามเพียงเรื่องเดียว เรื่องที่ถามอาจเป็นเรื่องของความสนใจ เจตคติ พฤติกรรม

3.3 แบบสอบถาม (Questionair) เป็นที่นิยมใช้มากในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาจเป็นแบบให้เขียนตอบ หรือกรอกข้อความสั้น ๆ หรือยาวๆ เป็นแบบ Checklist ผสมกับ Inventory และแบบสอบถามที่นิยมใช้กัน มี 3 แบบคือ

3.3.1 แบบสอบถามแบบปลายปิด มักมีข้อคำถาม - คำตอบให้ผู้ตอบเลือก โดยมีตัวเลือก 2-3 ข้อ หรือมากกว่าก็ได้

3.3.2 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นแบบสอบถามไม่มีการกำหนดคำตอบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบ แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3.3.3 แบบสอบถามประเภทรูปภาพ เป็นแบบสอบถามที่ใช้รูปภาพแทนข้อความ

4. **การจัดเวทีประชาคม** โดยการจัดให้ชาวกกล้วยหมู 2 เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน ตั้งแต่การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน การคัดเลือกคณะกรรมการ ตลอดจนการออกกฎระเบียบข้อบังคับ ซึ่งข้อมูลในการประเมินโครงสร้างกองทุนหมู่บ้านกล้วย หมู 2 ได้แก่

- บร.1 เก็บข้อมูลบริบทชุมชน เลือกสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และชาวบ้าน สมาชิกกองทุน และไม่เป็นสมาชิกกองทุน
- บร.2,7 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เลือกชาวบ้านกล้วย โดยการสุ่มประชากรประมาณ 50% ของจำนวนประชากรจริงในหมู่บ้าน
- บร.3 ความเข้มแข็งที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน เลือกสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุน และไม่เป็นสมาชิกกองทุน
- บร.4 การปฏิบัติงานรายเดือน โดยการสอบถามจากคณะกรรมการว่ามีปัญหาอย่างไร และจากจำนวนผู้กู้เงินไปแล้วมีจำนวนกี่คน
- บร.5 การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีประธาน รองประธานทุกหมู่บ้านในตำบล เข้าร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ
- บร.6 รายงานผลการจัดเวที ได้แก่ จัดกลุ่มผู้กู้ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ เกษตรกร ค้าขาย บริการ และอุตสาหกรรม โดยจัดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม
- บร.8 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จัดรวมตัวกันทุกหมู่บ้านในตำบล ช่วยกัน วิเคราะห์จัดทำแผนงาน โครงการทำธุรกิจชุมชนที่เหมาะสมกับตำบลที่ปฏิบัติงาน
- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เลือกสัมภาษณ์คณะกรรมการ การได้มาซึ่งกองทุน และสมาชิกเกี่ยวกับความเข้าใจของกองทุน
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนของชุมชนหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการและสมาชิก
- บร.11 เลือกสัมภาษณ์สมาชิกที่กู้เงินแล้วว่าดำเนินการอย่างไร
- บร.12 วิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน เลือกผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ประธานกองทุน รองประธาน เข้าร่วมประชุม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของประเด็นที่ต้องการประเมิน เช่น ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ วารสาร การสัมภาษณ์ การสอบถาม และข้อมูลมือ 2 ได้แก่ กชช.2ค. เอกสารการบรรยายในห้องเรียน และอื่น ๆ การจำแนกข้อมูลตามระดับการวัดสามารถแยกได้ 4 ระดับ ดังนี้

5.1 ระดับการวัดแบ่งกลุ่ม(Nominal Scale) คือ ข้อมูลที่สามารถจำแนกได้ เพียงว่า อยู่กลุ่มใด แต่ละกลุ่มมีคุณสมบัติแตกต่างกันอย่างชัดเจน ข้อมูลที่นำมาจัดกลุ่มได้แก่ เพศ อาชีพ ซึ่งใช้สถิติในวิเคราะห์คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ สัดส่วน ไคสแควร์

5.2 ระดับการจัดลำดับ(Ordinal Scale) คือ ข้อมูลที่สามารถจำแนกกลุ่ม และสามารถจัดเรียงลำดับ โดยใช้ความแตกต่างของข้อมูล สถิติที่ใช้แบบเดียวกับการวัดแบบแบ่งกลุ่ม หรือมัธยฐาน

5.3 ระดับการวัดแบบช่วง (Interval Scale) ใช้ในการพิจารณาเหมือนกับ 2 ประเภทแรก แต่มีข้อแตกต่างระหว่างข้อมูลที่คงที่ จุดบกพร่อง มีจุดเริ่มต้นไม่เป็นธรรมชาติ การไม่มีศูนย์แท้ เช่น อากาศ ระดับคะแนน เป็นต้น สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจาย

5.4 ระดับการวัดอัตราส่วน (Ratio Scale) เหมือน 3 ประเภทแรกแต่เป็นระดับของ ข้อมูลที่มีศูนย์แท้เป็นข้อมูล ทางกายภาพ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเหมือนกับข้อมูลในระดับ ช่วง

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสารวัตถุ หรือสถานการณ์ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด โดยแหล่งข้อมูลจำแนกได้ 2 แบบ

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย ด้วยตัวเอง

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกให้ข้อมูลจากแผนจาก แหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลได้แล้ว เช่น เอกสารหลักฐาน บันทึกต่างๆ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกล้วย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตาม บร.1 – บร.12 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 แสดงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร.1 – บร.2

แบบ	ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการ/ แหล่งข้อมูล
บร.1	แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษารวบรวมจากเอกสารมือ 2 <ul style="list-style-type: none"> - กชช2.ค. - จปฐ - เอกสารบรรยายสรุป - แผนที่หมู่บ้าน 2. จัดเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบ บร.9 จากผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน 3. สรุปรวมจัดทำรายงาน
บร.2	แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 50% ของครัวเรือน 2. สัมภาษณ์รายครัวเรือน กลุ่มผู้นำ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบกิจการ หรือที่เกี่ยวข้อง
บร.3	แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกองทุน - ประชาชนทั่วไป
บร.4	แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน	<ol style="list-style-type: none"> 1. รวบรวมจากเอกสารกองทุน และสัมภาษณ์ <ul style="list-style-type: none"> - กรรมการกองทุน - สมาชิกกองทุน - กรรมการหมู่บ้านที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
บร.5	แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	<ol style="list-style-type: none"> 1. รวมกัน 10 หมู่บ้าน จัดทำเวทีประชาคม หมู่บ้านละ 1-2 คน 2. ผู้ร่วมประชุม กรรมการกองทุน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. และบัณฑิตกองทุน

แบบ	ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการ/ แหล่งข้อมูล
บร.6	แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1. จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงิน ที่มีอาชีพเดียวกันในชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - อาชีพทางการเกษตร - อาชีพทางค้าขาย - อาชีพบริการ - อุตสาหกรรมในครอบครัว - อื่น ๆ
บร.7	แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนคติของประชาชน	1. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่สัมภาษณ์ เป็นตัวสรุป บร.2 ที่ใช้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
บร.8	โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านจากเอกสาร โดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มแม่บ้าน 2. จัดทำรายงานเกี่ยวกับ น้ำพริกกลุ่มแม่บ้านจ้อหอ
บร.9	แบบบันทึกการสัมภาษณ์	1. สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการกองทุน - สมาชิกผู้กู้เงิน
บร.10	แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน	ครั้งที่ 1 จัดทำสัมมนา <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการกองทุน - สมาชิกกองทุน ครั้งที่ 2 จัดทำภาพรวมทั้งตำบลจ้อหอ

แบบ	ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการ/ แหล่งข้อมูล
บร.11	แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี	1. ทำการศึกษาเป็นระยะ โดยสัมภาษณ์เจาะลึก 5 กลุ่ม คือ <ul style="list-style-type: none"> - อาชีพด้านการเกษตร - อาชีพค้าขาย - อาชีพรับจ้าง - อาชีพรับราชการ - อื่น ๆ
บร.12	การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน	1. จัดทำเวทีประชาคมโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์แบบ AIC ในการวิเคราะห์แผนแม่บทที่ประกอบไปด้วย <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการกองทุน - ผู้นำชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอน การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ โดยเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลนั้นมาคำนวณด้วยเครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ (หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 113)

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถาม เช่น อายุ รายได้ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณก็ได้แก่

สถิติ (Statistics) แบ่งได้ 2 ความหมายคือ

1. สถิติ หมายถึง ข้อมูลหรือตัวเลขที่แทนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ
2. สถิติ หมายถึง ศาสตร์หรือวิชาที่ว่าด้วยหลักการ และวิธีการทางสถิติ

ประกอบด้วยขั้นตอนการเก็บข้อมูลการจัดระเบียบข้อมูล หรือการนำเสนอข้อมูล และการแปลความหมายข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลก็ได้นำสถิติเข้ามาช่วยในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย โดยการคำนวณหาค่าความถี่ หาค่าร้อยละ และสถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เป็นค่าสถิติที่แสดงลักษณะและแปลผลอย่างครอบคลุม เฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น

การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าสถิติที่แสดงจำนวน ในลักษณะของความถี่ เช่น จำนวนประชากรภายในหมู่บ้านกล้วย หมู่ 2 มีทั้งหมด 1,131 คน เป็นชาย 570 คน เป็นหญิง 561 คน

เพศ	จำนวน(ความถี่)
ชาย	570
หญิง	561

รวม 1,131 คน

การหาร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติที่นำมาเปรียบเทียบกัน จากตัวอย่างข้างต้นสามารถจำแนกออกเป็นร้อยละได้ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูล}} \times 100$$

เพศ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	570	50.40
หญิง	561	49.60

รวม 100%

การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean : \bar{X}) เป็นตัวกลางที่เป็นตัวแทนข้อมูล โดยการนำค่าของข้อมูลมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 $\sum X$ คือ ผลรวมของข้อมูลทุกตัว
 N คือ จำนวนของข้อมูล

ตัวอย่าง คำนวณหาค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนของสมาชิกในหมู่บ้านกล้วย จำนวน 10 คนเป็น
 ดังนี้ 3,000 , 3,000 , 4,200 , 6,300 , 5,700 , 6,300 , 3,000 , 10,000 , 6,300 , 5,70

จะได้
$$\bar{X} = \frac{3,000+3,000+4,200+6,300+5,700+6,300+3,000+10,000+6,300+5,700}{10}$$

$$= 5,350$$

ชาวบ้านกล้วยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 5,350 บาท

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง เป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ การสังเกต เป็นเครื่องมือที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้กำหนดขึ้น โดยการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกที่ไม่ได้กู้เงิน เช่น กรรมการกองทุนสังเกตการบริหารจัดการกองทุน มีความร่วมมือกันมากน้อยแค่ไหน สังเกตกลุ่มสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านว่ากู้เงินไปแล้ว นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ประเมินต่อไป

การสัมภาษณ์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่สนทนาที่มีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้จัดทำได้กำหนดไว้ การสัมภาษณ์ เช่น บร.11 สัมภาษณ์เจาะรายการหนี้ผู้กู้เงิน ก็จะเป็นการสอบถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกผู้กู้ว่า เช่นประกอบอาชีพอะไร มีรายได้เท่าไร และเงินที่กู้มานำไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นต้น

การใช้แบบสอบถาม เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการตอบ ซึ่งอาจเป็นการตอบคำถามแบบเขียนตอบ หรือเป็นการใส่เครื่องหมายในคำตอบที่ผู้ถามได้กำหนดไว้ให้ เช่น บร.2 เป็นการกรอกแบบสอบถามเพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งคำตอบจะมีให้เลือก มาก น้อย ปานกลาง ใช่ ไม่ใช่ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการจัดทำสารนิพนธ์ เนื่องจากข้อมูลที่ได้มาก็จะเป็นข้อมูลที่เกิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้จัดทำได้กล่าวไว้แล้วตอนต้น ซึ่งบางครั้งข้อมูลที่ได้มาต้องใช้เวลาในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

บทที่ 4

การติดตามประเมินโครงการ

สาระนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพโมเดล (CIPP MODEL) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 การรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสาระนิพนธ์ประกอบด้วย 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจ

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี-เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินคุณค่า

ตอนที่ 1

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน แบ่งได้ 2 ระดับคือ

1.1 บริบทระดับประเทศ ได้แก่ สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบ บร. 1 เช่น การศึกษา อาชีพ ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เศรษฐกิจของหมู่บ้าน เป็นต้น

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ

จากสภาพในปัจจุบันประเทศไทย ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจอย่างหนักทำให้ประชาชนเกิดความยากจนซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนจึงต้องมีการสร้างกระบวนการทัศน์ โดยการสร้างรากฐานความมั่นคงในระดับล่างให้เข้ม

แจ้ง โดยยึดหมู่บ้านเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดนโยบายกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นนโยบายของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (อ้างแล้วในสารนิพนธ์ บทที่ 1:1) เพราะจากผลการศึกษาวิถีชีวิตคนตกงานในชนบทพบว่าคนในจังหวัดสุรินทร์จำนวน 10 คน ที่ตกงานกลับไปใช้ชีวิตในบ้านเกิด รู้สึกท้อใจ เศร้า และคิดมากเพราะไม่มีงานทำ อาชีพแรกหลังตกงานคือ การทำนา และรับจ้างทั่วไป แต่กลับประสบปัญหามากกว่าเดิม เพราะการผลิตสมัยใหม่ใช้ต้นทุนสูง แต่ผลผลิตต่ำ และขายไม่ได้ราคา (นสพ.ไทยรัฐ, 4 พ.ค. 2545 : 3) ความยากจนดังกล่าวทำให้คนไทยเข้าสู่วิกฤติเศรษฐกิจดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงวิกฤตความยากจนของไทยในช่วงปี 2535-2544

ปี	ช่วงวิกฤต	ความอยู่ดีมีสุข	ดัชนีการทำงาน	ความยากจน
2535-2539	ช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ	71.8%	79.8%	33%
2540-2541	ช่วงเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ	71.3%	34.4%	77.6%
2542-2544	ช่วงหลังวิกฤต	72.1%	50.5%	74.4%

ที่มา : นสพ. มติชน, 21 มิ.ย. 2545

จากตารางจะเห็นได้ว่า จากสภาพความอยู่ดีมีสุขและดัชนีการทำงานจะทำให้การทำงานน้อยลงปัญหาความยากจนก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปี 2540

ประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีอัตราเคิบโตทางเศรษฐกิจเพียง 9% ต่อปี มาตลอด 1 ทศวรรษ ทำให้ความยากจนลดลง 32.6% ของประชากรในปี 2531 เหลือ 11.4% ในปี 2539 หรือจาก 18 ล้านคน เหลือ 7 ล้านคน และยังพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนคนจนสูงถึง 2 เท่ากรุงเทพฯมีคนจน 1%

ตารางที่ 2 เส้นความยากจนสัดส่วนและจำนวนคน

ปี	เส้นความยากจน (บาท/ คน/ เดือน)	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ล้านคน)
2531	475	32.6	17.9
2533	522	27.2	15.3
2535	600	23.2	13.5
2537	636	16.3	9.7
2539	737	11.4	6.8
2541	878	13.0	7.9

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

: ประมวลผล โดยกองประเมินผลการพัฒนา ศสช.

ตารางที่ 3 จำนวนคนจนมาก จนน้อยและเกือบจน

ปี	จนมาก	จนน้อย	เกือบจน
2531	12.0	5.9	5.0
2533	9.5	5.7	4.8
2535	8.2	5.2	4.9
2537	5.5	4.1	3.9
2539	3.7	3.2	3.7
2541	4.4	3.6	3.7

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเรือน

: ประมวลผล โดยกองประเมินผลการพัฒนา ศสช.

หมายเหตุ : จนมาก คือ คนที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเส้นความยากจน

จนน้อย คือ คนที่มีรายได้ระหว่างร้อยละ 80-100 ของเส้นความยากจน

เกือบจน คือ คนที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนร้อยละ 20

ตารางที่ 4 สัดส่วนคนจนจำแนกตามภูมิภาค

ปี	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กรุงเทพฯและปริมณฑล
2531	26.6	32.0	48.4	32.5	6.1
2533	22.3	23.2	43.1	27.6	3.5
2535	13.3	22.6	39.9	19.7	1.9
2537	9.2	13.2	28.6	17.3	0.9
2539	6.3	11.2	1.4	11.5	0.6
2541	7.6	9.1	24.0	14.6	0.6

ตารางที่ 5 จำนวนคนจน จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. 2537- พ.ศ. 2541

อาชีพ	จำนวน (ล้านคน)			สัดส่วน (%)		
	2537	2539	2541	2537	2539	2541
1. เกษตรกร	5.02	4.02	4.41	52.0	58.7	55.4
1.1 เจ้าของที่ดิน	4.38	3.47	3.70	45.4	50.7	46.5
1.2 ผู้เช่าที่ดิน	0.64	0.55	0.71	5.6	8.0	8.9
2. คนงานเกษตร	1.25	0.86	1.14	13.0	12.6	14.3
3. ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต	0.9	0.73	0.75	9.3	10.7	9.4
4. เสมียน/พนักงาน	0.2	0.11	0.19	2.1	1.6	2.4
5. อาชีพอื่น ๆ	2.28	1.12	1.49	23.6	16.4	18.4
รวม	9.65	6.84	7.95	100	100	100

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

เนื่องจาก SMEs มีข้อจำกัดทางสภาพคล่องที่สถาบันการเงินไม่ปล่อยกู้ เพราะส่วนใหญ่เป็นโรงงานประเภทห้องแถวหรือกิจการครัวเรือน ระบบบัญชีไม่สมบูรณ์ ระบบการผลิต การแข่งขันตลาด การสร้างผลกำไรไม่แข็งแกร่ง ประกอบกับเศรษฐกิจคั้งเหวทำให้ SMEs ปรับตัวไม่ทัน หลาย ๆ กิจการต้องปิดตัวลง การเลิกจ้างงานพุ่งสูงขึ้น หากคนไทยไม่แก้ไขเร่งด่วน ปล่อยให้ทยอยล้มหายก็หมายถึง การปล่อยให้ผู้ประกอบการนับแสนรายและผู้ใช้แรงงานหลาย ล้านคนย้อนกลับมาเป็นปัญหาสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

รัฐบาลนำโดยกระทรวงอุตสาหกรรมของ นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รมต.อุตสาหกรรม เปิดแคมเปญล่าสุดภายใต้ชื่อ “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” อย่างเป็นทางการโดยเป้าหมายของ โครงการได้กำหนดประเทศไทยมี SMEs ประมาณ 850,000 กิจการ เป็นอุตสาหกรรมการผลิต 150,000 กิจการ บริการ 200,000 กิจการ ที่เหลือเป็นธุรกิจภาคการค้า อาทิ กิจการค้าส่ง ค้าปลีก ซึ่งงบกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล 58,000 ล้านบาท มาใช้ในโครงการดังกล่าวในปีงบประมาณ 2545 วงเงินในวงเงิน 2,000 ล้านบาทหากผลดำเนินการเป็นไปได้ด้วยดี ในปี 2544 แม้จะไม่มึงบกระตุ้นเศรษฐกิจมาช่วยอัดฉีดกระทรวงอุตสาหกรรมอาจไม่ของบประมาณจากรัฐบาลให้ กระทรวงการคลังช่วยจัดสรรให้เป็นกรณีพิเศษอีกทางหนึ่ง (นสพ. ไทยรัฐ, 15 ม.ค 2545 : 8)

3. ภาวะการขาดดุลการค้า

จากการประกาศตัวเลข GDP หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ GDP ในไตรมาสสาม มีอัตราการขยายตัวลดลงเป็น 2.3 % จาก 5.1% และ 6.3% ในไตรมาสแรก และไตรมาสที่สองนั้น ศูนย์วิจัยกสิกรไทยมีข้อสังเกตรวมทั้ง ได้วิเคราะห์แนวโน้มตัวเลขการขยายตัวของเศรษฐกิจ ปี 2543 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและสาขาเศรษฐกิจหลัก

	เกษตร	อุตสาหกรรม	ก่อสร้าง	การธนาคาร	อื่นๆ	รวม
สัดส่วนรายสาขา						
2539	9.3	32.5	6.4	7.2	44.6	100.0
2540	10.5	33.4	4.8	6.4	44.9	100.0
2541	10.5	33.3	3.2	5.5	47.5	100.0
2542	10.4	35.3	2.8	3.6	47.7	100.0
อัตราการขยายตัว						
2539	3.8	6.7	7.2	5.2	5.8	5.9
2540	109	0.8	-26.7	-12.2	-0.9	-1.7
2541	-10.5	-10.5	-38.8	-23.3	-5.0	-10.2
2542	2.9	11.1	-8.5	31.0	4.5	4.2

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาติ

ตารางที่ 7 ดัชนีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมหภาค

	2535	2539	2540	2541	2542
มูลค่า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)					
1.ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศราคาปีปัจจุบัน	112	12	150	112	125
2.การส่งออก	32.2	54.7	56.7	52.9	56.8
3.การนำเข้า	40.1	70.8	61.3	40.6	47.8
4.ดุลการค้า	-7.9	-16.1	-4.6	12.2	8.9
5.ดุลบริการ	1.8	1.8	1.5	2.1	2
6.ดุลบัญชีเดินสะพัด	6.1	-14.4	-3.1	14.4	11.6
7.ฐานะเงินทุนสำรอง (พันล้าน)	21.2	38.7	27	29.5	34.8
8.ฐานะเงินทุนสำรองที่หักค่า Forward	21.2	38.7	9	22.9	30
9.หนี้ต่างประเทศ	43.6	90.5	93.4	86.2	75.6
10.หนี้ระยะสั้น	18.9	37.6	34.3	23.5	13.7
สัดส่วน (%)					
11.สัดส่วนดุลบัญชีเดินสะพัด/GDP(6)/(1)	-5.7	-7.9	-2.1	12.9	9.3

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาติ

4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ประเทศไทยเป็นเมืองเกษตรกรรมที่สืบสานมาแต่ช้านาน โดยใช้ทรัพยากรเป็นปัจจัยในการผลิต จากความรู้เท่าไม่ถึงการ การใช้ทรัพยากรจากความเจริญที่รุนแรงและรวดเร็ว มันได้เป็นมหันตภัยที่สืบคลานเข้ามาสร้างความเสียหาย จะเห็นได้ว่าพื้นที่ประเทศไทย 321 ล้านไร่ ปัจจุบันมีสภาพพื้นดินที่เหมาะสมในการเพาะปลูก และการเกษตรเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่เหลือขนาดนี้ เพราะวิสัยทัศน์ของผู้บริหารบ้านเมืองในยุค 40 ปีก่อน ได้มองเห็นความสำคัญในการรักษาทรัพยากรดินให้มีอายุยืนยาว จึงได้เห็นความสำคัญในการรักษาสภาพทรัพยากรดิน เพื่อให้ประชาชนได้ใช้

ประโยชน์เกี่ยวกันต่อไปในอนาคต (นสพ.ไทยรัฐ, 21 พ.ค.2545 : 7) ซึ่งสภาพแวดล้อมของประเทศไทยสามารถแยกเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 พื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

ภาค	ปี 2504		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออกเฉียง	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายตั้งแต่ปี 2504-2541

ที่มา : ส่วนศูนย์ข้อมูลกลาง กรมป่าไม้

ตารางที่ 9 ความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของภาคต่างๆ

ระดับความรุนแรง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	.033	1.00	2.93	12.94
รวม(ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

หมายเหตุ : 1) รุนแรงปานกลาง พื้นที่นี้มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้น และสวนป่า

2) รุนแรงพื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตรต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเคร่งครัด

3) รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 10 สถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539-2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง				
ออกซิเจนละลายน้ำ (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	10.
บีโอดี(มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง				
ออกซิเจนละลายน้ำ(มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	1.2	0.9	1.3
บีโอดี(มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	2.0	2.4	2.0
แบคทีเรีย(mpn/100 มิลลิลิตร)	-	10,000	41,000	2,400

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 11 อัตราการเกิดคดี(จำนวนรายต่อประชากร 100,000 คน)

ประเภทความผิด	2539	2540	2541
1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ(รับแจ้ง)	13.44	13.86	15.36
2. คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (รับแจ้ง)	39.07	40.59	43.66
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์(รับแจ้ง)	82.57	86.34	106.46
4. คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย(จับได้)	503.03	513.20	586.96

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5. ความเดือดร้อน และการเป็นหนี้สินของประชากร

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2542 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2545 พบว่า ในปี 2542 แต่ละครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 152,748 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ย 122,856 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 71,713 บาท คิดเป็นสัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ เท่ากับร้อยละ 47 ซึ่งนับว่าสูงพอสมควร

ในจำนวนหนี้สินส่วนใหญ่(ร้อยละ 59) ใช้ไปเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือน และที่เหลืออีกร้อยละ 41 ถูกใช้เพื่อการลงทุน ดังแสดงตาราง

ตารางที่ 12 การกระจายร้อยละของจำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม และภาค พ.ศ.2542

วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	กทม.	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	รวม
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	63.2	42.6	62.9	62.9	56.0	58.6
เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การ เกษตร	36.0	31.6	18.3	17.4	19.9	24.9
เพื่อใช้ทำการเกษตร	0.4	25.8	18.6	20.0	23.4	16.1
อื่น ๆ	0.4	0.1	0.2	0.8	0.7	0.4
หนี้สินทั้งสิ้น	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนเงิน	115,711	63,407	73,013	60,329	57,123	71,713

หมายเหตุ : กรุงเทพฯ ฯ รวม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ภาคกลาง ไม่รวม : กรุงเทพฯ ฯ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา : คำนวณจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมเมือง พ.ศ.2542

สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2543 ตาราง 4.17

จาก นสพ.ไทยรัฐ, 3 ก.ค.2545 ในหัวข้อ สปก. จัดสถาปนาครบ 27 ขวบ อวดผลงานรายได้
เพิ่ม - หนี้สินลด นายไพศาล กุวลัยรัตน์ เลขานุการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม
(ส.ป.ก.) เปิดเผยว่า ส.ป.ก. 4-01 จำนวน 19.49 ล้านไร่ ใน 66 จังหวัด ให้กับเกษตรกรเข้าทำ
ประโยชน์ อยู่ระหว่างการสอบสวนสิทธิ เพื่อบอบให้อีก 29.32 ล้านไร่แล้ว ส่งผลให้เกษตรกรใน
เขตปฏิรูปมีรายได้เพิ่มขึ้น และหนี้สินลดลง โดยในปี 2541/42 เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 61,842 บาท
หนี้สิน 15,165 บาท ขณะที่ 2530/31 เกษตรกรมีรายได้เพียง 23,591 บาท หนี้สิน 18,469 บาท
จะเห็นได้ว่าสถิติแนวโน้มการมีหนี้สินของประชากรมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ อันเนื่องมาจากปัญหา
สภาพเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนไม่มีงานทำ เมื่อไม่มีงานทำก็ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เพื่อมาลง
ทุน ซึ่งจากสถิติการว่างงานของประชาชนมีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 การมีงานทำและการว่างงาน ปี 2539-2542

หน่วย : พันคน

	2539	2540	2541	2542
ประชากรรวม	59,898	60,500	61,174	31,779
กำลังแรงงาน	32,324	32,780	32,596	32,911
กำลังมีงานทำ	31,166	31,714	30,270	30,835
ภาคเกษตร	14,137	14,315	13,571	13,997
นอกภาคเกษตร	17,029	17,400	16,699	16,838
หักดกรรรม	4,651	4,644	4,577	4,611
ก่อสร้าง	2,649	2,502	1,633	1,402
การค้าและการธนาคาร	4,397	4,602	4,633	4,702
บริการอื่น ๆ	4,132	4,383	5,856	6,041
การว่างงาน	498	495	1,423	1,383
อัตราการว่างงานรวม(%)	1.54	1.51	4.37	4.20

ที่มา : รายงานการสำรวจแรงงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : ปี 2539-2540 เป็นค่าเฉลี่ยของการสำรวจรอบ 1(ก.พ.) และรอบ 3(ส.ค.) ปี 2541-2542

เป็นค่าเฉลี่ยของการสำรวจรอบ 1(ก.พ.) รอบ 3(ส.ค.) และรอบ 4(พ.ย.)

ตารางที่ 14 จำนวนผู้ว่างงาน จำแนกตามพื้นที่

รอบการสำรวจ	จำนวนผู้ว่างงานที่ปรับค่าผลต่างตามฤดูกาล(ล้านคน)			
	เขตเทศบาล	เขตสุขาภิบาล	หมู่บ้าน	ประเทศ
รอบสาม-39	0.08	0.04	0.38	0.50
รอบหนึ่ง-40	0.09	0.06	0.34	0.49
รอบสาม-40	0.07	0.06	0.28	0.41
รอบหนึ่ง-41	0.19	0.09	0.76	1.04
รอบสาม-41	0.29	0.16	1.12	1.61
รอบหนึ่ง-42	0.29	0.12	0.82	1.21

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจแรงงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

: ประมวลผลโดยกองประเมินผลการพัฒนา สศช.

6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

จากบทเรียนอันตรรายจาก “ บางปะกง ถึง เขื่อนกั้นน้ำเค็มท่าจีน ” จากการก่อสร้างประตูละบายน้ำท่าจีน 2 แห่ง ย้อนหลังไปปี 2538 กรมชลประทานได้เริ่มโครงการวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันการทะลักของน้ำเค็มเข้าสู่ต้นน้ำท่าจีน และดูแลองธรรมชาติ เพื่อลดความเสียหายเลือกสวนไร่นาของการเกษตร ที่อยู่ อ.สามพราน จ.นครปฐม และยังมีบรรเทาขาดแคลนน้ำในพื้นที่ปลูกข้าวกว่า 22,000 ไร่ ซึ่งจะสร้างประตูกั้นน้ำขนาดช่องกว้าง 12.50 เมตร จำนวน 6 ช่อง ปิดกั้นแม่น้ำท่าจีน บริเวณบางขโมย ต.ระกำ อ.บางเลน จ.นครปฐม ใช้งบประมาณ 2,061.21 ล้านบาทและก่อสร้างประตูละบายน้ำเค็มขนาดความกว้าง 30 เมตร จำนวน 6 ช่อง ปิดกั้นแม่น้ำท่าจีน ที่บริเวณบ้านทราย ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ใช้งบประมาณ 4,474.70 ล้านบาท

ตลอดระยะทาง 80 กิโลเมตร เป็นผืนน้ำที่เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของชาวบ้าน 3 จังหวัดท่ามกลางความสมบูรณ์ของแม่น้ำท่าจีน การทำสวนส้มโอ ปลูกผักบุ้ง การเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งหมดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่าปีละ 4 หมื่นล้านบาท และที่สำคัญก็คือ “ คุณค่าทางจิตใจ ” เพราะชาวบ้านผูกพันกับสายน้ำผืนน้ำชนิดที่เรียกได้ว่าซึมลึกอยู่ในสายเลือด

จากจุดนี้ทำให้เกิดแนวร่วมของคนรักแม่น้ำร่วมกันต่อต้านกว่า 5,000 คน มีทั้งพระมากกว่า 200 รูป จาก 43 วัด โรงเรียน 40 แห่ง กลุ่มเกษตรกรและผู้เพาะเลี้ยงกุ้ง-ปลาน้ำจืด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันจัดประท้วงในส่วนของชาวบ้านบริเวณหอบประชุมพุทธมณฑล เพื่อไม่ต้องการที่จะให้สร้างเขื่อน เพราะกลัวจะเป็นประวัติศาสตร์ซ้ำรอยเหมือนเขื่อนกั้นน้ำบางปะกง ทั้งเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำบางปะกง เพราะไม่สามารถเปิดประตูเขื่อนได้ เนื่องจากทำให้น้ำเน่าเสีย ทำให้งบประมาณสูญเปลืองกว่า 6 พันล้านบาท (นสพ.ไทยรัฐ, 21 พค.2545 : 15)

ความเป็นอยู่อย่างสงบสุข และเรียบง่ายของชาวบ้านที่อาศัยผืนน้ำแห่งนี้ การใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดความเจริญทางวัตถุที่แทรกซึมเข้าสู่ผืนน้ำ จะนำความเสื่อมโทรมเข้าสู่ชุมชน ที่แย่ไปกว่านั้น คือการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตที่ปลดคมลภาวะของคนในพื้นที่หรือไม่

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

เป็นที่รู้กันว่าสังคมไทยในปัจจุบันนั้น ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่เข้ามาสู่สังคมไทย จากเมื่อก่อนคนไทยจะมีนิสัยอ่อนน้อมต่อมดคนก็เปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม จะมีนิสัยก้าวร้าวชอบเลียนแบบชาวต่างชาติ แม้กระทั่ง กริยา ท่าทาง และการแต่งกาย

นายกสมาคมโภชนาการฯ ระดมนักวิชาการหาแนวทาง มาตรการให้คนไทยหันมาบริโภคอาหารไทยเพิ่มขึ้น เพราะหลังพบว่า เด็กและวัยรุ่นนิยมบริโภคอาหารจานด่วนของตะวันตก เพราะ

หวั่นกลัวจะบริโภคอาหารไทยไม่เป็น ระบุทารก วัยก่อนเรียนยังถูกกระละเมิดสิทธิ ผู้ปกครองจัดอาหารไม่เหมาะสมให้รับประทาน(นสพ.ไทยรัฐ, 4 พ.ค.2545 : 7)

และจากเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยว่าคนไทยในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 86 ยังกังขังของในตลาดสด หรือตลาดนัด ส่วนซื้อในห้างโลตัสร้อยละ 29.4 ที่ห้างบิ๊กซี ร้อยละ 24.8 และคาร์ฟู ร้อยละ 23 ขณะที่ร้านโชห่วยและร้านขายของชำ 17.1 (นสพ.คมชัดลึก, 12 ก.ค. 2545 :13)

จะเห็นได้ว่าแม้คนในกรุงเทพฯ จะเป็นกลุ่มที่ทันสมัย แต่ก็จะไม่ค่อยนิยมซื้อสินค้าในห้าง เพราะบางครั้งการที่นิยมสินค้าของต่างประเทศ ก็อาจจะทำให้ฟุ่มเฟือยโดยไร้เหตุ และที่สำคัญถึงราคาแพงแต่บางครั้งก็ไม่มีประโยชน์ เราเป็นคนไทยควรจะนิยมใช้ของไทยเรามากกว่าและราคาประหยัดด้วย

1.2 ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น

บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่ สภาพของหมู่บ้าน สภาพป่า และหนองน้ำสภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้ต่าง ๆ

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน เมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้วเกิดสงครามโลกขึ้นทำให้เกิดการอพยพหนีภัยสงครามต้องเร่งร้อนไปเรื่อยๆ เพื่อต้องการหาที่อยู่ที่อยู่ปลอดภัย จนกระทั่งมาถึงสถานที่แห่งหนึ่งที่อุดมไปด้วยต้นไม้ มีน้ำเหมาะแก่การเพาะปลูกและทำการเกษตรกรรม และตรงนั้นมีดินกล้วยขึ้นงอกงามอยู่เต็มไปหมด จึงทำให้มีปากกล้วยจำนวนมากในบริเวณนั้น และผู้คนก็เริ่มปลูกสร้างจับจองที่อยู่กันมากขึ้น จนกระทั่งปี 2410 มีบ้านประมาณ 20 หลัง และได้เริ่มเรียกชื่อหมู่บ้านนับตั้งแต่นั้นมาว่าบ้านกล้วย เพราะมีดินกล้วยมาก เนื่องจากคนสมัยนั้นไม่รู้จะเรียกชื่อบ้านตัวเองที่อาศัยอยู่ ก็เลยเรียกตามพืชผักที่มีมากที่สุด ในบริเวณนั้น จึงเป็นเหตุให้เรียกว่า “บ้านกล้วย” นับแต่นั้นมา

บ้านกล้วยเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านประมาณปี พ.ศ. 2410 หรือประมาณ 100 ปีมาแล้ว ซึ่งคนกลุ่มแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ได้แก่ พ่อใหญ่บุญ พ่อใหญ่ฝั่ง พ่อใหญ่จัน พ่อใหญ่แจ่ม และตระกูลภักดีจ้อหอ (ดังแสดงแผนภูมิในภาคผนวก ฉ)

- สภาพภูมิศาสตร์

เมื่อก่อนบริเวณบ้านกล้วยจะมีป่าไม้ขึ้นมาก มีหนองน้ำ คือ บึงลิ หนองจิก ตามลุ่ม

แม่น้ำคลองลำบริบูรณ์ และหนองจิม ซึ่งชาวบ้านใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร และใช้บริโภค ซึ่งมีน้ำอยู่ในหนองน้ำ และเป็นหนองน้ำลึกไม่เคยแห้ง สภาพพื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรอย่างมาก ดังนั้นคนในสมัยก่อนจึง ประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน ทำไร่ กันเป็นส่วนมาก และทำกันเพื่อแลกกับอาหาร และแบ่งปันกัน แต่ปัจจุบันสภาพหนองน้ำต่างๆ ได้ตื้นเขินไปตามกาลเวลา จะเหลือก็เพียงสระน้ำที่วัดบ้านกล้วย

- ด้านสาธารณูปโภค

สมัยก่อน ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ยังไม่มี ถนนก็จะเป็นถนนทางเกวียน แสงสว่างก็จะได้จากตะเกียง หรือได้ น้ำที่ใช้บริโภคก็จะเป็นน้ำตาม ห้วย หนอง คลอง บึง และสระ ต่อมาไม่นานไฟฟ้าก็ได้เข้ามายังหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2520 มีน้ำประปาใช้เมื่อ พ.ศ. 2526 ถนนลูกรังเมื่อ พ.ศ. 2527 ถนนลาดยางเมื่อ พ.ศ. 2531

2. สภาพปัจจุบัน

- ลักษณะประชากร

หมู่บ้านกล้วยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,131 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย 570 คน และเพศหญิง 561 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 218 ครอบครัวย มีบ้าน 230 หลัง อายุส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม (จาก บร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน : 3) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนก ตามลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ	1,131	100
- ชาย	570	50.40
- หญิง	561	49.60
2. อายุ	1131	
1 วัน – 3ปีเต็ม	65	5.75
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	87	7.69
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	171	15.12
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	65	5.75
14 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	88	7.78
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	410	36.25

50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	155	13.70
60 ปี 1 วันขึ้นไป	90	7.96

ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ไม่มีผู้อุปการะ ไม่มีเพราะทุกคนอยู่ในความอุปการะของครอบครัวทุกคน จำนวนคนพิการในหมู่บ้านมีจำนวน 18 คน ที่ได้รับการช่วยเหลือจากทางประชาสงเคราะห์ของรัฐ

- การประกอบอาชีพ

อาชีพทำนา	90	ครอบครัว
อาชีพค้าขาย	30	ครอบครัว
อาชีพทำสวน	30	ครอบครัว
รับราชการ	20	ครอบครัว
รับจ้างทั่วไป	107	ครอบครัว

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทั้งหมู่บ้านทำนาประมาณ 800 ไร่ และส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ ครอบครัวที่มีที่ทำกินของตัวเอง 1-5 ไร่ จำนวน 42 ครอบครัว 6-10 ไร่ จำนวน 41 ครอบครัว และ 11-12 ไร่ จำนวน 7 ครอบครัว

- การศึกษา

ภายในหมู่บ้านกล้วยมีโรงเรียนระดับประถมอยู่ภายในหมู่บ้าน คือ โรงเรียนบ้านกล้วยจอหอ มีครู จำนวน 7 คน มีนักเรียน 113 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล – ป.6 เมื่อจบ ป.6 ก็จะไปศึกษาต่อในตัวเมือง ในระดับมัธยมเช่น โรงเรียนสุรนารีวิทยา โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียน บุญเหลือ ฯ และระดับอาชีวศึกษาก็ได้แก่ ชพน. วิทยาลัยอาชีวชนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคฯ และระดับอุดมศึกษา ได้แก่ สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ปัจจุบันนิยมเรียนกันถึงระดับอุดมศึกษา

ประถมศึกษา	113	คน
มัธยมศึกษา	47	คน
นักศึกษาผู้ใหญ่	2	คน
สูงกว่ามัธยม	12	คน

ในอดีตชาวบ้านจบการศึกษาเพียงแค่ ชั้น ป.4 และโรงเรียนที่ใช้เรียนก็เป็นที่วัด และมีพระเป็นผู้สอนหนังสือให้

- แหล่งน้ำภายในหมู่บ้าน

ในบ้านกล้วยมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ สระน้ำวัดบ้านกล้วย เป็นสระน้ำที่จุน้ำได้มาก สามารถเลี้ยงชาวบ้านกล้วยและหมู่บ้านที่ใกล้เคียงอีกหลายหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นประปาของหมู่บ้านกล้วย ซึ่งชาวบ้านก็ได้อาศัยน้ำในสระในการเพาะปลูกด้านการเกษตร ปลูกผัก เมื่อก่อนสระมีขนาดเล็กปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ ต่อมาทาง อบต. ได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาขุดลอกแหล่งน้ำให้มีขนาด 47 x 74 x 3.5 เมตร จึงทำให้ชาวบ้านมีน้ำใช้อย่างพอเพียงนอกจากสระน้ำวัดบ้านกล้วยที่ใช้เพื่อบริ โภคยังมีแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับการเกษตร ดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 16 แหล่งน้ำและการใช้น้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน(บ่อ)	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี(บ่อ)	ไม่ตลอดปี(บ่อ)
1. บ่อน้ำตื้น	4	4	-
2. สระน้ำ	1	1	-
3. หนอง	2	-	2
4. คลอง	3	-	3

- ด้านเศรษฐกิจ

ภายในหมู่บ้านกล้วยมีที่ทำการเกษตร 197 ไร่ เป็นที่นา 800 ไร่ เป็นที่สวน 47 ไร่ มีผลผลิตจากการทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ 260 เกวียน ขายไป 100 เกวียน เก็บไว้รับประทาน 160 เกวียน ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยในการทำเกษตร ปีละ 100 กระสอบ

สัตว์เลี้ยงที่ชาวบ้านนิยมเลี้ยง ได้แก่ ไก่ เป็ด หมู ปลา และวัว ทั้งเลี้ยงไว้เป็นอาหาร และเลี้ยงเพื่อจำหน่าย

ภายในหมู่บ้านยังมีกลุ่มแม่บ้าน ที่ร่วมกันทำไข่เค็ม โดยการรวมทุนกัน ซึ่งพัฒนากรอำเภอเป็นผู้แนะนำให้ทำ และผลปรากฏว่าเป็นการส่งเสริมอาชีพที่ช่วยเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านกล้วยอีกหลายครอบครัว

รายได้ของชาวบ้านจะอยู่ประมาณ 30,001 – 50,000 บาท ค่ปีต่อครอบครัว

- ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

มีวัดประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง คือวัดบ้านกล้วย มีพระ 5 รูป เณร 4 รูป มีเด็กวัด 3 คน ภาษาที่ใช้ คือภาษาไทย และภาษาโคราช

ประเพณีที่นิยมปฏิบัติกัน ได้แก่งานทำบุญวันขึ้นปีใหม่ใหม่ จะไปทำบุญที่วัด งานประจำปีจะมีประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ประเพณีสงกรานต์จะเป็นการละเล่น รดน้ำคำหัว ถ้างเท้าผู้เฒ่าผู้แก่ และพ่อแม่ และจะมีพิธีไหว้ศาลตาปู่(ปู่ตา) เป็นศาลประจำหมู่บ้านทุกปีก่อนวันสงกรานต์จะมีการไหว้ โดยมีกรติ โทนร้องรำทำเพลง งานวันแม่ และวันพ่อ จะพากันพัฒนาหมู่บ้านและมีการประดับธงชาติตามบ้าน งานเข้าพรรษาและออกพรรษา งานทอดกฐิน ฯลฯ

- เครื่องยาคู

ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นพี่น้องกันทั้งหมู่บ้าน เช่นตระกูลภักดีจ้อหอยจะมีญาติพี่น้องมากมาย

- สุขภาพอนามัย

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีสุขภาพดีพอสมควร แต่ปัญหาโรคต่าง ๆ ได้แก่โรคไข้เลือดออก ซึ่งทางอนามัยก็ได้ส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกมาพ่นยาในทุกครั้งที่ช่วงฤดูวางไข่

การรักษาพยาบาลจะไปขอรับการรักษาที่สถานีอนามัย ซึ่งอยู่ที่บ้านระกายหมู่ 6 ต.จ้อหอย และปัจจุบันชาวบ้านทุกคนใช้บัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรค ที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้ ดังนั้นปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาก็ไม่มี

- ข้อมูลด้านอื่นๆ

ผู้ใหญ่บ้าน

1. นายชูชีพ ฤทธสาร

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

1. นายเสริม เทยจ้อหอย
2. นายสาหัส เรียงจ้อหอย

สมาชิก อบต.

1. นายบุญเลิศ ขวงจ้อหอย
2. นางสมบัติ เม่ากรุด

คณะกรรมการหมู่บ้าน

1. นายอุไร จันทร์ศรี

2. นายบุญเลิศ ขวงจอหอ
3. นายสมศักดิ์ สุกใส
4. นายประจวบ ขอนจอหอ
5. นางสนอง คำเขมา
6. นายประวิทย์ แดงกลาง
7. นายสุทน โพธิ์กลาง
8. นายสงบ พงษ์ชะเกาะ
9. นายเสงี่ยม ภักดีจอหอ

ปัจจุบันมีกลุ่มเงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวนเงิน 525,000 บาท

กลุ่มเงินแสน(อบต.) จำนวนเงิน 100,000 บาท

กลุ่มเงินกองทุน 1 ล้าน จำนวนเงิน 1,000,000 บาท

ชาวบ้านกล้วยมีหนี้ รกส.จำนวน 50 รายเป็นเงิน 1,500,000 บาท และหนี้นายทุน
นอกระบบ จำนวน 100 รายเป็นเงิน 2,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ประมาณร้อยละ 10 บาท/เดือน

- อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ ติดกับถนนบายพาส ขอนแก่น - ปักธงชัย
 ทิศใต้ ติดกับบ้านตำโรง หมู่ 9 และตำบลหมื่นไวย
 ทิศตะวันออก ติดกับบ้านระกาย หมู่ 6
 ทิศตะวันตก ติดกับบ้านสระตาราช หมู่ 13

- โครงการพัฒนาภายในหมู่บ้าน ปี 2545 -- 2546

1. โครงการปรับปรุงลงหินคลุก แยกโรงเรียนบ้านกล้วย- สนง.อบต.
2. โครงการขุดลอกสระน้ำ หมู่บ้าน ขนาด 47x71x3.5 เมตร
3. โครงการก่อสร้างถนน ศสล.ภายในหมู่บ้าน

ตอนที่ 2

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนบ้านกล้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา เป็นดังต่อไปนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. **นโยบายของรัฐบาล** เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติเป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เพื่อนำมาเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าให้มีความเข้มแข็งในอนาคต

2. **เงิน 1 ล้านบาท** บ้านกล้วยได้จัดตั้งกองทุนเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2544 ได้รับอนุมัติเงินโอนเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545 เลขที่บัญชี 06-4301-20-189126-9 จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 161 คน ปล่อยกู้วงดแรกเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2545 จำนวน 10 ราย เป็นเงิน 16,8000 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกกู้เงินทั้งหมด 70 รายเป็นเงิน 923,395 บาท โดยนำเงินไปลงทุนดังต่อไปนี้

ด้านเกษตรกรรม	จำนวน	41	ราย
ด้านค้าขาย	จำนวน	13	ราย
ด้านบริการ	จำนวน	9	ราย
อุตสาหกรรม	จำนวน	7	ราย
รวมยอดผู้กู้		70	ราย

เงินทุนสะสม เลขที่บัญชี 06-4301-20-189127-8 มีเงินออมปัจจุบัน 4,536.89 บาท โดยเก็บจากสมาชิก คนละ 20 บาท

3. **คณะกรรมการหมู่บ้าน** มาจากการประชาคมคัดเลือกของชาวบ้าน ซึ่งคณะกรรมการบ้านกล้วยมีทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วยชาย และหญิง ดังรายชื่อต่อไปนี้

รายชื่อคณะกรรมการบ้านกล้วย หมู่ 2 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

1. นายชูชีพ คชสาร	ประธานฯ
2. นางสมบัติ เม่ากรุด	รองประธานฯ
3. นายวีระพล สิงห์กุ่มพล	เลขาฯ
4. นายบุญเลิศ ยวงจอหอ	ผู้ช่วยเลขาฯ
5. นางทรงศรี เจริญทอง	เหรัญญิก
6. นางสาวเรียง บุญพร้อม	ผู้ช่วยเหรัญญิก
7. นายสัมฤทธิ์ จำโคกสูง	ติดตามเร่งรัดหนี้สิน
8. นายสาหัส เรียงจอหอ	กรรมการฝ่ายตรวจสอบ
9. นางสนอง คำเขมา	กรรมการร่วม
10. นางทวี ชาวพิมาย	กรรมการร่วม
11. นายจวน กอยากกลาง	กรรมการฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
12. นางสาวศร บัวพันธ์	กรรมการร่วม
13. พ.อ.อ.ทรงเดช เทอดศักดิ์เดชา	ฝ่ายบัญชี
14. นายกำป็น จากโคกสูง	กรรมการร่วม
15. นางสาวภา เม่ากรุด	กรรมการร่วม

ที่ปรึกษา

1. นายราชน ประกอบกิจ
2. นายจำนงค์ ชัดโพธิ์
3. นายบุญสม ไนใหม่
4. นายจำนงค์ ขนจอหอ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายเสริม เศษจอหอ
2. นายสุริย์ จิขุนทด

4. เงินที่ผู้ชำระคืน การชำระคืนของผู้กู้ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของผู้กู้ที่ประกอบไปด้วย

ส่งรายเดือน	จำนวน	29	ราย
ส่งราย 3 เดือน	จำนวน	10	ราย
ส่งราย 6 เดือน	จำนวน	29	ราย
ส่งรายปี	จำนวน	2	ราย
	รวม	70	ราย

5. ผู้สมัครขอกู้ ปัจจุบันสมาชิกมีจำนวน 161 คน กู้เงินไปแล้ว จำนวน 70 ราย ที่เหลือบางคนก็ยังไม่กู้ บางคนก็กำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งขั้นตอนในการขอกู้ (ภาคผนวก ข)

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วย A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า สมาชิกที่กู้เงินได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติวงเงินให้กับสมาชิกที่ยื่นเรื่องกู้ให้เกิดความเหมาะสม

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน ของกองทุนบ้านกล้วย อยู่ในเกณฑ์ดี เพราะมีความรู้ในด้านบัญชีมาก ผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี จะต้องรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน เป็นระยะๆ ทุกเดือนและจัดทำงบทางบัญชี

3. อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A การชำระหนี้ของผู้กู้ที่กู้เงินไปแล้ว ครบกำหนดไม่นำเงินมาชำระ เพราะกรรมการบางคนอาจมีเวลาไม่มากเนื่องจากงานส่วนตัวที่ต้องทำ และจะทำให้ผู้ต้องการกู้ต้องรองจนกว่าจะชำระหนี้หมด

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ A

1. ผลโดยตรง สมาชิกได้รับเงินกู้ เพื่อไปดำเนินการตามที่เขียนโครงการเพื่อจะ ได้มีเงินลงทุน มีรายได้ที่มีผลกำไร ครอบครัวยังมีรายได้ ชาวบ้านมีงานทำ ชุมชนเข้มแข็ง

2. ผลกระทบโดยตรงพบว่า ผู้ที่กู้เงินได้นำเงิน ไปดำเนินการธุรกิจที่มีอยู่แล้ว และดำเนินการธุรกิจใหม่ ดังต่อไปนี้

ทำนา 19 ราย	เป็นเงิน	260,000	บาท
เลี้ยงสัตว์ 17 ราย	เป็นเงิน	268,000	บาท
ค้าขาย 13 ราย	เป็นเงิน	205,000	บาท
บริการ 9 ราย	เป็นเงิน	165,000	บาท

รับเหมา 7 ราย เป็นเงิน	85,000	บาท
ปลูกผัก 5 ราย เป็นเงิน	60,000	บาท

3. ผลกระทบโดยอ้อม

- กองทุนมีความเข้มแข็ง สมาชิกกู้เงิน และนำเงินมาชำระตามกำหนด
- มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์
- ส่งเสริมทางการตลาด โดยวิธีชี้แนะ

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่มีธุรกิจที่ดำเนินการอยู่แล้ว การทำงานย่อมได้เปรียบผู้ที่ยังไม่เคยทำ ความยากง่ายผู้มีประสบการณ์ย่อมได้เปรียบ ทั้งด้านหาสถานที่ วัสดุคิบ และวิธีทำงาน นำมาซึ่งรายได้ที่เป็นตัวเงิน

2. อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบริบทหน่วย ระบบ B ความรู้ความสามารถของผู้กู้ และครอบครัว ทรัพย์สินของผู้กู้ หนี้สินทางธนาคาร อาชีพหลักของผู้กู้ รายได้ของครอบครัว

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน

ข้อดี นำไปลงทุนได้เลยเนื่องจากมีธุรกิจที่ดำเนินการอยู่แล้ว สถานที่ไม่ต้องจัดหาใหม่ เทคนิควิธีการทำงานได้เปรียบเพราะจะมีความเชี่ยวชาญ ดังนั้นความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจก็จะยั่งยืน

ข้อเสีย เงินลงทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการสมาชิก

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้เงินสามารถจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายได้ จัดหาวัสดุคิบที่คิด้ต้นทุนต่ำ หาตลาดที่ต้องการได้ ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในชุมชน

2. การจัดทำบัญชี ได้แบบถูกต้องและสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วย B

1. ผลโดยตรง มีรายได้เป็นตัวแทนเงินจากการดำเนินธุรกิจ หรืออาจเป็น

สิ่งของจากที่ผู้ดำเนินการอยู่ เช่น ลูกไก่ ผักต่าง ๆ

2. *ผลกระทบโดยตรง* ทำให้กิจการขยายตัวมากขึ้นเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าทำการศึกษาค้นคว้า

3. *ผลกระทบโดยอ้อม* ผู้ผู้มีรายได้พึ่งพาตนเองได้ มีศักยภาพของความเข้มแข็งของกิจการที่ดำเนินอยู่ ทำให้เกิดการจ้างงานในหมู่บ้าน ลดคนออกไปทำงานนอกบ้าน

ตอนที่ 3

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขาย บริการ และอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่นำเงินไปดำเนินธุรกิจเป็นรายบุคคล ไม่ได้มีการรวมกลุ่มกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพการเกษตร ได้แก่ การทำนา เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ปลูกผัก

- ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ อาหาร โรงเรือน วัสดุอุปกรณ์

ต่าง ๆ

- กระบวนการ ได้แก่ วิธีการดำเนินการ ตั้งแต่เริ่มสร้าง โรงเรือน จุดบ่อปลา

ทำแปลงผัก

- ผลผลิต ได้แก่ เมล็ดข้าวเปลือก ปลาโตเต็มที่ รายได้ กำไร

2. อาชีพค้าขาย ได้แก่ ขายอาหาร ขายขนม ขายเสื้อผ้า

- ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เงินลงทุน วัสดุอุปกรณ์ เช่น เสื้อผ้า สถานที่ ตลาดใน

การจัดจำหน่าย

- กระบวนการ ได้แก่ ขั้นตอนในการทำขนม การเตรียมสถานที่ การจัดทำ

บัญชี รายรับ- รายจ่าย

- ผลผลิต รายได้เป็นตัวแทน ขนม เสื้อผ้า อาหาร

3. อาชีพบริการ ได้แก่ ร้านเสริมสวย ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านซ่อมต่าง ๆ

- ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เงินลงทุนในการเปิดร้าน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่

เทคโนโลยีสมัยใหม่

- กระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์

การดำเนินธุรกิจ การจัดทำบัญชี

- ผลผลิต ได้แก่ รายได้จากการดำเนินธุรกิจ มีการจ้างงานภายในหมู่บ้าน

ป้องกันออกไปทำงานนอกบ้าน

4. อาชีพอุตสาหกรรม ได้แก่ รับเหมาทำเฟอร์นิเจอร์ ก่อสร้าง

- ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เงินลงทุน แรงงานภายในหมู่บ้าน วัสดุอุปกรณ์

สถานที่

- กระบวนการ ได้แก่ วิธีดำเนินงาน การจัดหาตลาด จัดหาวัตถุดิบ

ขั้นตอนการทำงาน

- ผลผลิต ได้แก่ รายได้ที่เป็นตัวเงิน สินค้าที่มีคุณภาพ เกิดการจ้างงานภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีรายได้ พึ่งพาตนเองได้ มีรายได้เสริม

ในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีรายได้ พึ่งพาตนเองได้ มีรายได้เสริม

ขั้นตอนที่ 4

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้ากองทุนเงิน 1 ล้านบาท พบว่า

- นโยบายกองทุนของรัฐบาลที่ช่วยจัดสรรให้หมู่บ้าน เพื่อต้องการให้ชาวบ้านได้มีการลงทุนทำธุรกิจดำเนินการ เพื่อให้เกิดรายได้ ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนมีความเข้มแข็ง เพื่อศักยภาพของหมู่บ้าน

- เงิน 1 ล้านบาท จะยังคงอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งสมาชิกทุกคนมีสิทธิในการกู้ยืมเพื่อไปดำเนินการที่ตัวเองกำหนด

- คณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้ง 15 คนมีการบริหารจัดการกองทุนด้วยความตั้งใจ และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันทุกคน แต่ก็มีเพียงบางคนที่ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง ผู้จัดทำบัญชีทำบัญชีอย่างเป็นระบบเนื่องจากมีประสบการณ์ในด้านการทำบัญชี

- การชำระเงินคืน ของสมาชิก ทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ส่งเงินตามกำหนดที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุน แต่ก็มีสมาชิกที่ขาดส่งเงิน ก็จะโดนปรับ ในหมู่บ้านมีการคิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือน ร้อยละ 12 บาท/ปีในการกู้ยืม แต่ถ้าส่งเงินล่าช้าก็จะมีเบี้ยปรับ ร้อยละ 2 บาท/วัน/ครั้ง (ดังแสดงในภาคผนวก ข)

- ผู้สมัคร ต้องการขอกู้ต้องไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ โดยขอแบบฟอร์มคณะกรรมการ (ดังแสดงในภาคผนวก ง) และยื่นคำร้องที่คณะกรรมการ

4.2 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดกระบวนการ พบว่า

- การคัดเลือกผู้กู้ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการทั้ง 15 คนที่ร่วมกันพิจารณาตามวงเงินที่ขอกู้ซึ่งการอนุมัติในแต่ละครั้งจะอนุมัติครั้งละไม่เกิน 20,000 บาท ซึ่งถ้ามากกว่านี้จะต้องมีการประชาคม (ดังแสดงในภาคผนวก ข ข้อที่ 17)

- การแนะนำวิธีดำเนินธุรกิจ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในด้านที่ตัวเองกำลังดำเนินการอยู่ จึงไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจการ แต่อาจจะมีคำแนะนำให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาร่วมด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

- การรับชำระหนี้ สมาชิกที่กู้ยืมเงินจะต้องดำเนินการชำระหนี้ให้เสร็จก่อนวันที่กำหนด เพราะถ้าเลยกำหนดสมาชิกก็จะโดนปรับ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเลือกที่จะชำระกับคณะกรรมการ เพราะสะดวก และรวดเร็ว และไม่เสียเวลางาน

- การจัดทำบัญชี คณะกรรมการที่ทำบัญชีของบ้านกล้วยจัดทำด้วยความเรียบร้อย ตรวจสอบง่าย ซึ่งบัญชีที่คณะกรรมการ ได้จัดทำก็ประกอบไปด้วย

1. สมุดบัญชีรายรับกองทุน(1 ล้านบาท)
2. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน(1 ล้านบาท)
3. สมุดบัญชีรายรับกองทุน(เงินออม)
4. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน(เงินออม)
5. ทะเบียนคำขอกู้
6. ทะเบียนควบคุมลูกหนี้รายตัว
7. ทะเบียนควบคุมเงินฝากสั่งจะ/ค่าหุ้น/เงินรับฝาก
8. ทะเบียนทรัพย์สินที่รับเป็นค่าหุ้น/ค่าบริจาค

- การจัดหาตลาด ถ้าสมาชิกมีการรวมกลุ่มกันจัดทำธุรกิจใหม่ และไม่มีประสบการณ์อาจมีการช่วยจัดหาตลาดให้ และแนะนำวิธีดำเนินการให้กับกลุ่มสมาชิกด้วย อาจจะให้พัฒนากรอำเภอ หรือผู้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหาตลาดมาให้คำแนะนำ

4.3 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดของผลผลิต

- จำนวนผู้กู้เงินในปัจจุบันมีจำนวน 70 คน กู้เงินไปทั้งสิ้นเป็นเงิน 923,395 บาท มีผลกำไรจากอัตราดอกเบี้ย ณ ปัจจุบัน 14,250 บาท ภายในระยะเวลา 4 เดือน และคาดว่าเมื่อครบกำหนดภายในสิ้นปีมีผลกำไรอาจจะมากกว่านี้ ซึ่งจากระเบียบกองทุนได้กำหนดการจัดสรรผลประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

1. สมทบกองทุนหมู่บ้าน 45%
2. เป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20%
3. ศึกษาดูงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพ 10%
4. มอบทุนการศึกษาแก่เด็กที่เรียนดีแต่ยากจน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยทางสังคม 5%
5. ค่าดำเนินงานกองทุน 15 %
6. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 5%

ตอนที่ 5

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.1 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

- การจัดตั้งกองทุนบ้านกล้วยแล้วเสร็จตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2544
- คัดเลือกคณะกรรมการ 15 คน มีทั้งชาย-หญิง
- ร่างระเบียบกองทุน โดยผ่านการประชาคมจากชาวบ้าน
- ได้รับอนุมัติเงิน โอนเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545
- รับสมัครสมาชิกกองทุนมีทั้งหมด 161 คน กู้เงิน ไปแล้ว 70 คน เป็นเงิน

923,395 บาท เงินคงเหลือ ไว้เป็นเงินฉุกเฉิน 90,955 บาท

- มีการเก็บเงินออมจากสมาชิกเป็นเงิน 4,536.89 บาท

5.2 กองทุนบ้านกล้วยมีการ ลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้มีการพัฒนาอาชีพของผู้กู้ มีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี

- สมาชิกกู้เงิน ไปดำเนินกิจการ

1. ด้านเกษตรกรรม	41	ราย
2. ด้านค้าขาย	13	ราย
3. ด้านบริการ	9	ราย
4. ด้านอุตสาหกรรม	7	ราย
- สมาชิกมีรายได้สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว
- มีการจ้างงานภายในหมู่บ้านเกิดขึ้น
- ลดปัญหาการออกไปทำงานนอกบ้าน

- หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพที่สามารถต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจได้
- ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้
- เกิดกิจการใหม่ขึ้นภายในหมู่บ้าน

5.3 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นก่อน และหลังการบริหารจัดการกองทุน

- สามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไข เช่น สมาชิกส่งเงินล่าช้า การแก้ปัญหาก็ให้คณะกรรมการไปดำเนินการติดตามเมื่อไม่มาชำระก็จะคิดเบี้ยปรับ แต่ถ้ายังไม่มาชำระก็อาจจะใช้การบังคับทางกฎหมายเข้าช่วย
- สมาชิกขาดการเข้าร่วมประชุม แนวทางแก้ไขก็จะมีการเชิญชื่อสำหรับผู้ที่เข้าร่วมประชุม ถ้าใครที่ขาดเกิน 3 ครั้ง ถ้าขอขมเงินกองทุนก็จะมีผลอาจจะตัดสิทธิในการกู้ยืม และยังมีสร้างแรงจูงใจโดยการจะปันผลให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมในสิ้นปี อาจมีให้การจับสลากมอบรางวัลให้กับลูกหนี้ชั้นดี และสมาชิกที่ดี เช่น อาจมีการแจกเสื้อ แจกทอง แจกพัดลม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนบ้านกล้วยเป็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถของคณะกรรมการ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกล้วย หมู่ 2 คณะกรรมการกองทุนมีการทำงานที่สามารถดำเนินกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยคณะกรรมการมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ แต่ก็มีคณะกรรมการบางคนที่ไม่ทำหน้าที่ของตัวเอง แต่คณะกรรมการก็สามารถดำเนินการบริหารไปด้วยความเรียบร้อย ตั้งแต่จัดตั้ง และปล่อยให้สมาชิกได้กู้เงิน และการจัดทำบัญชีที่ดีมาก และการเรียกเก็บเงินจากสมาชิกที่กู้เงินเป็นไปด้วยดี แต่ก็มีบ้างที่สมาชิกขาดส่ง แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาใหญ่เพราะเป็นเพียงส่วนน้อย

2. เพื่อศึกษากองทุนหมู่บ้านกล้วย มีการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกผู้กู้ และสร้างความเข้มแข็ง ความสามัคคีในหมู่บ้านกล้วย

สมาชิกในหมู่บ้านกล้วยดำเนินการขอกู้เงินเป็นที่เรียบร้อย ซึ่งเงินก็ปล่อยให้สมาชิกนำเงินเพื่อไปลงทุน สร้างงานสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ที่กู้ไปจะนำไปลงทุนด้าน การเกษตร ค้าขาย บริการ และอุตสาหกรรม แต่สมาชิกที่กู้เงินบางคนนำเงินไปใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ ซึ่งก็เป็นปัญหา แต่สมาชิกก็มีความสามารถในการชำระเงินกู้ได้ หมู่บ้านกล้วยมีศักยภาพความเข้มแข็งของหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และต่อไปในอนาคตคงจะมีศักยภาพมากขึ้นกว่านี้

3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการบริหารจัดการกองทุน และหลังการจัดตั้งกองทุน

ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ การส่งเงินล่าช้าของสมาชิก แต่เมื่อสมาชิกมาชำระก็จะ โคนเบี้ยปรับ ซึ่งสมาชิกไม่มีการคัดค้านใดๆทั้งสิ้น สมาชิกขาดการเข้าร่วมประชุม คณะกรรมการก็ได้สร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีความตื่นตัว และปรับตัวเองใหม่ได้

2. วิธีดำเนินการ

1. การศึกษาทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจ ได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร หนังสือระเบียบกองทุนต่างๆ

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2 ค.จ.อ.ห

- โดยการสัมภาษณ์ จากคณะกรรมการ ประธาน กองทุน ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการได้มาซึ่งการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านกล้วยหมู่ 2
- โดยการสังเกต การทำงานของคณะกรรมการ ความสนใจของชาวบ้านที่มีต่อกองทุน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เพราะจะได้จากการพูดคุยจากชาวบ้านและข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่เล่าสู่กันฟัง ตามทัศนคติ

3. ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านกล้วย กำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4. กำหนดกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างเพื่อจะได้กำหนดตัวชี้วัด และตัวแปรต่าง ๆ
5. ประมวลผลและวิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูลตาม บร.1 - บร.12
6. การลงมือจัดทำสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

1. ได้ทราบและเข้าใจกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกล้วยว่าดำเนินบรรจุดังวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. ได้ทราบถึงการเงินกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้านกล้วยว่ามีการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกผู้กู้ และสร้างความเข้มแข็ง ความสามัคคีในหมู่บ้านกล้วย มากน้อยเพียงใด และสมาชิคนำเงินที่กู้ไปดำเนินกิจการตามที่เขียนตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมอย่างไร

3. เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการบริหารจัดการกองทุน และหลังการจัดตั้งกองทุน ว่ามีปัญหาอะไรบ้างเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกองทุนของหมู่บ้านกล้วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต เพื่อจะได้สร้างศักยภาพของชุมชนที่เข้มแข็ง

4. อภิปรายผล

จากระยะเวลา 10 เดือนที่นักศึกษาได้เข้ามาทำการประเมินศึกษากองทุนหมู่บ้านกล้วยและได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลตาม บร.1 - บร. 12 นั้น เพื่อนำเสนอยังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งจากที่นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกล้วย ก็ได้รวบรวมข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาเรียบเรียงและวิเคราะห์ผลของกองทุนหมู่บ้านกล้วยว่ามีความยั่งยืนในอนาคต และมีความเข้มแข็งมากน้อยเพียงใด เพื่อนำมาจัดรวมเป็นรูปเล่มในรูปแบบรายงาน “ สารนิพนธ์ ” บัณฑิตรายงานดังกล่าวได้ทำเสร็จสิ้นแล้ว กองทุนของหมู่บ้านกล้วยมี

การบริหารจัดการกองทุนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีอีกหมู่บ้านหนึ่ง เพราะมีการปล่อยให้สมาชิกกู้เงินยืมเพื่อนำไปลงทุนดำเนินกิจการต่าง ๆ อย่างประสบความสำเร็จแม้จะผ่านไปเพียงแค่ 4 เดือน แต่ดูเหมือนกองทุนบ้านกล้วยจะไปด้วยดี เพราะการติดตามการดำเนินการของคณะกรรมการที่เสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม จึงทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้คำแนะนำและคำปรึกษา และคาดว่าต่อไปในอนาคตข้างหน้าหากมีเงินมาให้อีก หมู่บ้านกล้วยคงเป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่จะได้รับเงินจัดสรรเพื่อมาให้กับสมาชิกได้นำไปดำเนินการสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 เกี่ยวกับกฎระเบียบ อยากให้ปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับผู้ค้ำประกัน และหลักทรัพย์เพราะสมาชิกบางคนไม่สามารถหาผู้ค้ำประกันได้ และก็ไม่มียหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน

4.2 เกี่ยวกับการนำเงินไปพัฒนาอาชีพของผู้กู้ อยากให้ผู้กู้ทุกคนตระหนักถึงภาระความรับผิดชอบต่อเงินที่กู้ไปให้นำไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้

4.3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ อยากให้มีการสร้างสถานที่ทำงานอย่างเป็นทางการเพื่อสะดวกต่อการติดต่อขอกู้เงิน และการจัดเอกสารต่างๆ ของคณะกรรมการควรจัดให้มีผู้ใส่เอกสารเพื่ออำนวยความสะดวกการใช้งาน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์จำกัด.
- กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน. 2544. ปู่อาวิถีชนากองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงไกร พันธุ์เพชร. 2545. “สุริยะอุยไฟชุมชนชีวิตธุรกิจไทย ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ.” ไทยรัฐ. 15 ม.ค. 2545, หน้า 8.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี.
- . 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2,3) พ.ศ.2544,(ฉบับที่ 4)พ.ศ. 2545. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกสิวิทย์. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกสิวิทย์. นครราชสีมา.
- คนไทยในกรุงเทพฯ ฯ ยังเดินตลาด ส่วนใหญ่เลือกซื้อของสด. คมชัดลึก. 12 ก.ค.2545, หน้า 13
- ดอกสะแบง. 2545. “หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน”. ไทยรัฐ. 21 พ.ค. 2545, หน้า 7.
- ทองปลิว ไชนจอหอ. 2545. ศักยภาพชุมชนกับอนาคตกองทุนเงินล้าน. นครราชสีมา.
- ไพบูรณ์ วัฒนศิริธรรม. 2544. “แนะบัญญัติ 10 ประการล้อมกรอบกองทุนหมู่บ้าน”.
ฐานเศรษฐกิจ. 18-21 กุมภาพันธ์ 2545, หน้า 4.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการ และการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- รัตนา เจริญชัย. 2544. ถอดรหัส “กองทุน” ระดับหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเผยแพร่งานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. เอกสารประกอบการเรียนชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทิศน์ทองการพิมพ์.

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน2545. เอกสารประกอบการเรียนชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1
นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดัก จำกัด.

